

Østfoldslekt

SLEKT OG DATA
ØSTFOLD

INNHOLD bl. a:

Årsmøtet s. 3

**Kilder fra Sverige
s. 9**

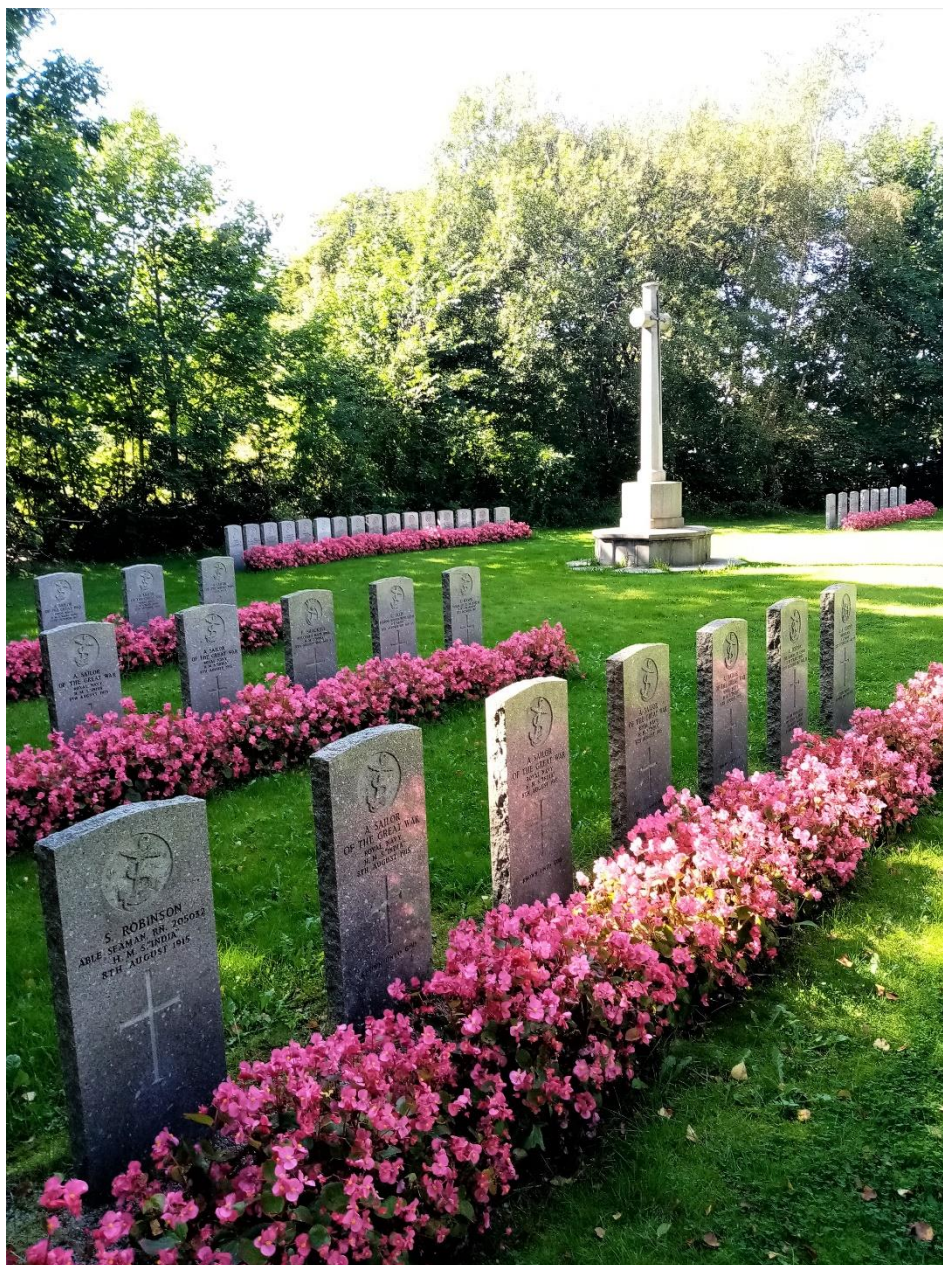
**Navneloven og
navneskikk s. 11**

Datahjørnet s. 14

Gravminner s. 22

**Forandringer i
FamilySearch
s. 25**

Digitalt medlemsblad, nr. 1-2022

Kjære medlemmer!

Har vi glemt hva som var normalt?

Pandemien er avsluttet fra høyeste hold etter temmelig nøyaktig to år med unntakstilstand. Likevel er det rekordmange som finner to streker på testene. Bare i styret i Østfold er vi tre og det er nesten halvparten.

Aktivitetene har vært på et lavmål et par års tid og det er på tide å våkne fra «dvalen». Vi har noen erfaringer fra koronaperioden som vi mener det er viktig og riktig å videreføre, kanskje ikke i samme omfang. Inntrykket fra møter på Teams er at de medlemmene vi treffer der i liten grad møter på fysiske møter. Dermed har vi en ny arena vi kan treffe medlemmene på. Fysiske møter er fortsatt førstevalget, men vi har temaer som kan egne seg for den digitale arenaen. Det åpner for å hente foredragsholdere fra andre kanter av landet slik vi gjorde med Jonny Lyngstad og hans foredrag om lite kjente kilder.

Erfaringen med å ha begynnerkurs som digitalt kurs på Teams var mere tvilsom. Det var helt greit å gjennomføre kurset, men vi mener det gir bedre utbytte med fysisk møte. Vi har god erfaring med innholdet i det kursopplegget vi har brukt både fysisk og digitalt. Vi ønsker å holde kurs til høsten og det kan bli både klasserom og digitalt og vi etterstreber å ha et tilbud flere steder.

Vi har også et uavsluttet program rundt DNA. Vi erkjenner at DNA er et vanskelig område og utfordringen er like mye å framstille stoffet slik at det er forståelig som det er å sette seg inn i det.

Samlingene for brukere av slektsprogrammet Legacy har vi håp om å komme i gang med for fullt. Aktiviteten på Roald Amundsens Fødested har ligget nede på grunn av oppussing og endrede eierforhold. Vi regner med å ha et tilbud på plass to steder i Østfold ganske snart.

Avtroppende leder, Morten Edvardsen, har tatt utfordringen fra sentralt hold og opprettet en ressursgruppe for medlemmer som vil skrive slektsbok. Vi oppfordrer alle til å skrive ned sine erindringer og slektsdetaljer. Her er innholdet langt viktigere enn format, men det kan være greit å få noen praktiske tips underveis.

På sentralt hold skjer det to viktige ting. Gravminnebasen forbedres stadig og i Østfold er det veldig få kirkegårder som ikke er fotografert. Det begynner å bli lenge siden enkelte av dem ble fotografert og det er på tide med en oppdatering. Hvis du kunne tenke deg å gjøre en dugnad med å fotografere gravminner, kan du ta kontakt. Anne Sandhaug har oversikt over hvor det er på tide å gå en runde. Det er viktig at hun kontaktes før noen går i gang.

Tidligere hadde vi noen tjenester sentralt som ikke har blitt videreført med moderniseringen, slik gravminner og slektsforum har blitt. Vi er helt i oppstarten av et prosjekt som skal fange opp noe av det som er utdatert. Webinarene arrangert av foreningen sentralt fortjener å bli brukt. Her er det masse nyttig informasjon.

Vi ønsker oss tips til temaer til møter eller til artikler i «Østfoldslekt». Vi vil også gjerne høre om personer som kan fortelle en interessant historie. Det kan være om egen slekt eller om arbeid med slekt eller slektsrelaterte tema. Ta gjerne kontakt med meg eller andre i styret.

Henning Pytterud

Bildet på forsiden: Fra Krigskirkegården i Fredrikstad (Knut Møller-Jensen)

Referat fra årsmøtet 2022

Årsmøtet i Slekt og Data Østfold fant sted på Roald Amundsens Fødested, Vesten, Borge, den 3. mars kl. 18.30. Her følger referatet fra avtroppende sekretær Randi S. Andresen.

Dagsorden:

1. Åpning
2. Godkjenning av innkalling og dagsorden
3. Valg av møteleder og referent
4. Valg av to medlemmer til å signere protokollen
5. Årsberetning for 2021
6. Regnskap og revisors beretning for 2021
7. Budsjett for 2022
8. Innkomne forslag
9. Valg av styre
10. Valg av delegater til Landsmøte
11. Avslutning

1. Åpning av møtet

Åpningen ble foretatt av avdelingens leder Morten Edvardsen som ønsket alle velkommen.

2. Godkjenning av innkalling og dagsorden

Godkjennes av årsmøtet

3. Valg av møteleder og referent

Valg av møteleder: Henning Pytterud

Valg av referent: Randi Skjeltorp Andresen

Styrets forslag godkjennes og Henning Pytterud overtok ledelsen av resten av årsmøtet.

4. Valg av to medlemmer til å signere protokollen

Vedtak: Liv Berger og Øivind Olseng

5. Årsberetning for 2021

Årsberetningen er gjort kjent for medlemmene i epost, på Slekt og Data Østfold sin medlemsside på nettet og på vår Facebook-side.

Sekretæren gjennomgikk årsberetningen.

Vedtak: Årsberetningen godkjennes.

6. Regnskap/revisors beretning for 2021

Regnskapet var gjort kjent for medlemmene i epost og på Slekt og Data Østfold sine medlemssider på nettet. Kasserer gikk igjennom regnskap og balanse. Hvor resultatet/overskuddet for 2021 er

på kr. 74.710,90.

Kasserer la fram revisors revisjonsberetning.

Vedtak: Regnskapet godkjennes, enstemmig vedtatt.

7. Budsjett for 2022

Budsjettet var gjort kjent for medlemmene i epost og på Slekt og Data Østfolds medlemssider på nettet. Kasserer gikk igjennom budsjettet som viser sum salg- og driftsinntekt på, - Dette er noe svakere enn fjoråret.

Sum kostnader er på kr 142.500,-

Spørsmål og kommentarer:

Vedtak: Budsjettet godkjennes og vedtas enstemmig av årsmøtet.

8. Innkomne forslag

Det er kommet inn ett forslag:

Endring av signatur for laget.

I dag har hele styret samlet signatur for Slekt og Data Østfold

I dag betyr det i praksis at hver gang vi skifter kasserer må alle 6 i styret signere for å få endret disposisjon av vår bankkonto. Det er tungvint, særlig når man ikke kan møtes fysisk.

Vi foreslår derfor at årsmøtet vedtar en endring:

Leder og ett styremedlem har signatur for 993 536 431 Slekt og Data Østfold

Vedtak: Årsmøtet godkjenner endringen.

9. Valg

Forslaget fra valgkomiteen ble enstemmig vedtatt. Se oversikten på neste side.

10. Valg av delegater til Landsmøtet

Det blir sendt 10 delegater fra Slekt og Data Østfold. De som kan fra både det gamle og det nye styret drar. Det blir for å delta på Landsmøtet og for å få faglig påfyll.

11. Avslutning:

Henning Pytterud delte ut blomster og takket de som går ut av verv.

Antall frammøtte: 16 stemmeberettigede til stede.

Foredrag:

Etter at møtets formelle del var over, fikk årsmøtet høre Kari Markrud Schiøtz fra styret. Hun snakket om: «Navneloven og navneskikk».

Funksjon	Navn	Adresse	Valgt	Periode	På valg i
Leder	Henning Pytterud	Kalfaret 10, 1832 Askim henning.pytterud@gmail.com	Valgt i 2022	1 år	2023
Sekretær	Petter Lilleby	Blessomveien 44, 1709 Sarpsborg petter.lilleby@gmail.com	Valgt i 2022	2 år	2024
Kasserer	Kari Markrud Schiøtz	Lindenesgate 28 C, 1707 Sarpsborg kari.schiotz@getmail.no	Valgt i 2021	2 år	2023
Styremedlem	Ingvar Hognestad	Avstikkeren 1, 1807 Askim ingvar@hognestad.com	Valgt i 2022	2 år	2024
Styremedlem	Laila Synnøve Storli	Trollvegen 27 d, 1535 Moss l-storli@online.no	Valgt i 2021	2 år	2023
Styremedlem	Bjørn Julsen	Viervn. 6, 1671 Kråkerøy bjorn.julsen@gmail.com	Valgt i 2021	2 år	2023
Vara-medlem	Margaret H. Strand	Carl Sibberns vei 7A, 1598 Moss. marstrand47@gmail.com	Valgt i 2019	2 år	2023
Vara-medlem	Bjarne Håkon Jacobsen	Løkenveien 1, 1743 Klavestadhaugen jacobsen.bjarne@gmail.com	Valgt i 2022	2 år	2024
Revisor	Ellen Larsen	Kalaveien 32, 1739 Borgenhaugen ellen@larsensok.no	Valgt i 2022	2 år	2024
Valg-komité	Øivind Olseng	Råkollveien 99, 1664 Rolvsøy oivind.olseng@gmail.com	Valgt i 2021	Videre 1 år	2023
	Morten Edvardsen	Bryggekannten 6, 1531 Moss m-edvar2@online.no	Valgt i 2022	Videre 2 år	2024

Randi Skjeltorp Andersen
referent

Liv Berger

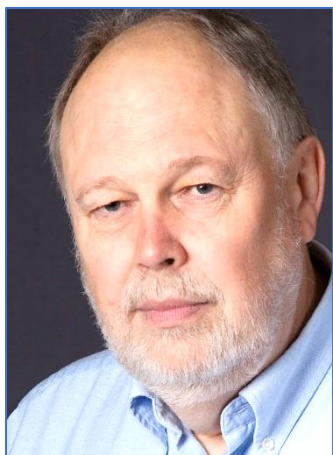

Øivind Olseng

En presentasjon av styret

Leder: Henning Pytterud

Henning er kjent for de fleste som mannen som ordner med det tekniske på møtene, og han har organisert og ledet møtene på Folkenborg i Mysen. Han forteller dette:

Jeg har vært pensjonist i ti år og medlem av Slekt og Data omtrent like lenge. Etter noen år som nestleder nå leder. Har jobbet med data-maskiner siden 1967 i flere sammenhenger og med flere typer utstyr. Arvet femti kilo med slektsnotater etter min far og blant notatene var det to uløste mysterier. Det ene ble løst enkelt og effektivt ved at det dukket opp noen gamle brev fra bunnen av en gammel gulvklokke. Slektsgranskingen har etter hvert måttet vike for mer historisk stoff som nestleder i Askim historielag.

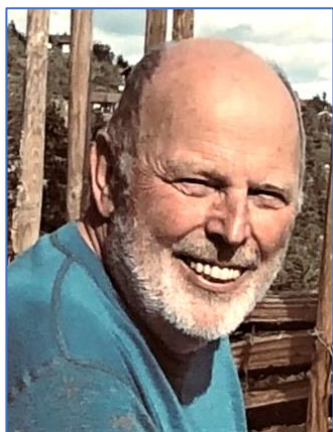
Kasserer: Kari Markrud Schiotz

Kari fortsetter som kasserer, noe styret er meget takknemlig for. Hun holdt et interessant foredrag etter årsmøtet om navneloven og navneskikk, og dere som ikke hadde anledning å delta, kan lese om dette i hennes artikkel på side 11.

Jeg er 62 år gammel, født og oppvokst i Ringsaker, bor nå i Sarpsborg. Jobber i Skatteetaten på Folkeregisteret. Jeg har vært medlem av Slekt og Data siden 2000, har sittet i styret for Slekt og Data Østfold en periode tidligere, da som sekretær. Har nå vært med som varamedlem i styret fra 2019, og som kasserer siden 2021.

Sekretær: Petter Lilleby

Petter kom med som varamedlem i Slekt og Data Østfold i fjor, og har nå sagt seg villig å overta sekretær-rollen etter Randi Andresen.

Litt om Petter:

Jeg er 69 år, og født og oppvokst i Sarpsborg. Jeg er enkemann, men har fått en kjæreste igjen. Har ett barn. Jeg arbeidet i mange år ved Høgskolen i Østfold med data. Har drevet med slektsforskning litt fra og til i ca. 20 år. Er styreleder i borettslaget jeg bor i, og sitter i styret i Sarpsborg LHL.

Styremedlem: Laila S. Storli

Laila har vært styremedlem siden 2014, og fra 2015 har vært ansvarlig for Legacy brukergruppene både i Moss og i Sarpsborg.

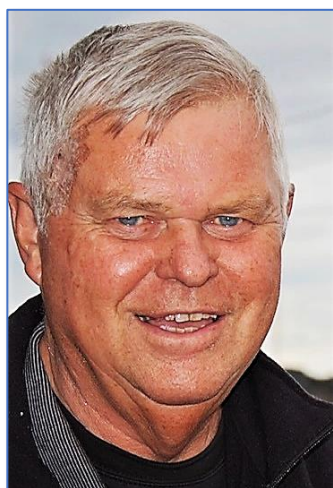
Laila forteller følgende:

Jeg ble medlem i DIS-Østfold fra 2002, nå Slekt og Data Østfold. Legacy brukergrupper vil nå finne sted i Moss og i nye lokaler i Skjeberg. Detaljer vil bli sendt ut om tider og møtesteder.

Jeg gransker etter slekt i Telemark, Hedmark, Nordland og Finnmark. I 9. klasse fikk vi en oppgave i norsk timen å skrive en liten bok som skulle hete «Om meg selv» der jeg skulle skrive om meg selv og min familie med bilder. Og noen år seinere ble jeg interessert i slektsforskning for fullt. Jeg begynte med slektsprogrammet PAF og gikk over til Legacy og er fornøyd med dette programmet.

Styremedlem: Bjørn Julsen

Bjørn fortsetter som styremedlem.

Jeg er 75 år, forteller Bjørn, og er pensjonist. Jeg trodde at da jeg ble pensjonist, skulle jeg få god tid til å gjøre det jeg ønsket. Men verden er annerledes, dagene blir ikke lange nok.

Jeg begynte med slektsforskning for mange år siden, men det har gått litt opp og ned. Begynte før data revolusjonerte slektsforskningen og har nå kommet med igjen da jeg ble styremedlem i foreningen. Er i styret på tredje året og trives med det.

Av bakgrunn var jeg sjømann og senere navigasjonslærer i Fredrikstad. Da denne utdanningen ble lagt ned i Fredrikstad, omskolerte jeg meg til matematikklærer og var det ved Glemmen Videregående skole til jeg gikk av med pensjon.

Styremedlem: Ingvar Hognestad

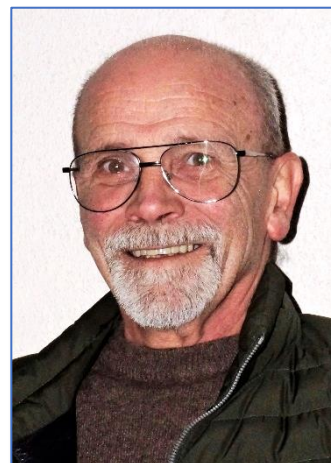
Ingvar er nytt medlem av styret i år.

Ingvar forteller:

Jeg er opprinnelig fra Jæren, nå bosatt i Askim siden august 1987. Jeg er 72 år gammel, gift og har 3 voksne barn og 10 barnebarn.

Jeg har drevet med slektsforskning lenge, var mye aktiv i første halvdel av 1990, senere sporadisk.

Jeg benytter Brothers Keeper.

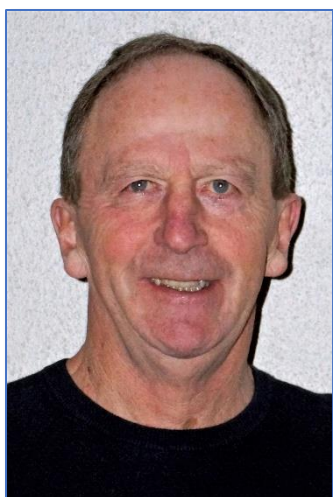
Varamedlem 1: Margaret H. Strand

Margaret fortsetter som varamedlem og som redaktør for Østfoldslekt. Hun ble født i Skottland i 1947 og er oppvokst der, giftet seg med en nordlending i 1970 og flyttet til Moss i juli 1981. Hun forteller videre:

Jeg har for det meste vært hjemmeværende, har 7 barn, hvorav en datter med spesielle behov. Er nå bestemor til 20 og oldemor til 2. Ble enke for 2 år siden. Begynte å interessere meg for slekten mot slutten av 70-tallet, men det var ikke så lett den gangen å få tak i kilder fra UK. Lærte etter hvert en del om slektsgransking i Norge fra å være med i Slektshistorisk Senter i Moss, i Moss Ættehistorielag og Moss Historielag, så vel som i DIS/Slekt og Data. Etter å ha begynt med mikrofilmer og familiegruppearb på papir, er jeg takknemlig for å leve i Internettalderen med så mange kilder fra Norge og utlandet kun et tastetrykk unna.

Varamedlem 2: Bjarne Håkon Jacobsen

Bjarne ble valgt inn som varamedlem på årsmøtet i 2022. Han forteller følgende om seg selv:

Jeg har noen verv i diverse foreninger og med Lions som hovedinteresse.

Jeg har vel det som motto at vi som medlemmer må bidra litt, for at vi skal ha slike foreninger til å fungere.

Jeg er 70 år og alderen tilsier da at jeg er pensjonist. Av yrke jobbet jeg siste 43 år med mekanisk vedlikehold på Glomma Papp i Sarpsborg. Jeg meldte meg inn i Slekt og Data for ca. 10 år siden med tanke på å forske på slekta. Har jo tenkt nå å komme i gang etter noen perioder «av og på» med noen kurs, og med Legacy som det programmet jeg ønsker å fortsette med, og bli med på de kveldene som nå blir samlingspunktet.

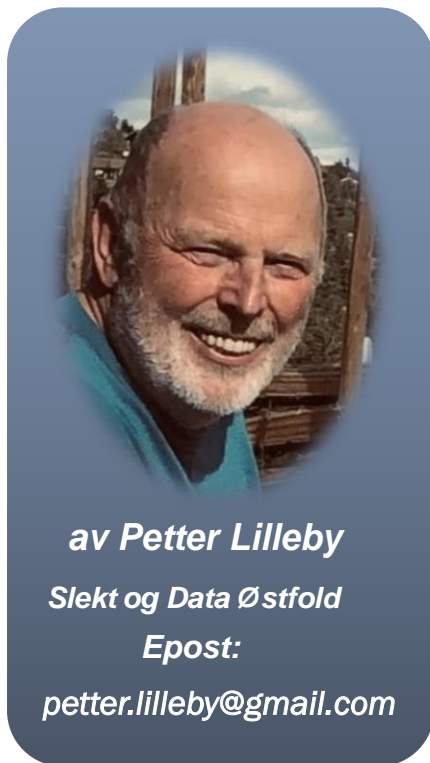
Tips til dere med Ancestry-abonnement

Ancestry.com har, i likhet med *Digitalarkivet*, *FamilySearch* og *MyHeritage*, fått utvidet sine databaser av norske fødsler/dåp, vielser og begravelser fra kirkebøkene gjennom AMF-samarbeidet. Men jeg er nylig blitt tipset av en slektsgransker-venninne at man nå finner en database over innmeldte døde fra 1928-1941. Disse er søkbare, og treff har lenker til de skannede originalene. Problemet med at dødsårsak har klausul på 80 år er løst ved at dette feltet er dekket over.

Slekt fra Sverige

Sverige er et fantastisk land å drive slektsforskning i, de har *husförhörslängder*. Disse kan sammenlignes med en folketelling hvert år. Det er som det står: husforhør. Presten besøkte alle gårdene hvert år og skrev ned hvem som bodde der og noen ganger litt om personen. Längden på boka er ofte 5 år. Derfor navnet *husförhörslängder*.

Når du skal finne personer i Sverige er det viktig at du finner så mye som mulig i norske kilder først. Bruk [Digitalarkivet](#). Du får som regel mange opplysninger når de gifter seg. Er det en svensk familie som har kommet, må du gå til oversikten over innflyttede i kirkeboka eller finne de i en folketelling.

Kilden innflyttede svensker til Østfold 1812–1925 gir også gode opplysninger om personene.

Det du trenger er alder (helst fødselsdato) og fra hvilken forsamling eller kommune vedkommende kommer fra. Farens navn er også greit, da det ofte er flere med samme navn det året.

Når du har funnet så mye du kan, oppsøker du først [Svenske socknar](#).

Välj specialsök ▾

Kyrkoarkiv Söktips

Sök arkiv/församling   Län ⓘ   Arkiv/församling

Hogdal   Alla ▾   Alla ▾

Sök 🔍   Rensa ✕

Läs mer   **Träfflista arkiv/församling**   [Upp till sökformuläret ↑](#)

Visar träff 1-1 av 1   100 Träffar per sida ▾

Arkiv/församling	Referenskod	Institution
Hogdals kyrkoarkiv	SE/GLA/13212	Landsarkivet i Göteborg

Her finner du hvordan sognet skrives, ikke alltid den norske presten visste det. Husk at i Sverige bruker de tødler over **a** og **o**. Til høyre for norsk å på tastaturet er det to prikker. Trykk på tødlene og deretter o eller a (**ö** og **å**).

Nå kan du gå til [Riksarkivet i Sverige](#), her velger du **Specialsök** (Kyrkoarkiv, Folkräkning m.fl.) og deretter **Kyrkoarkiv**. I eksemplet over har jeg brukt Hogdal sogn som eksempel. Skriv inn Hogdal og trykk på søk.

Nederst i bildet står *Hogdals Kyrkoarkiv*. Trykk på lenken.

Her går **Födelse- och dopböcker** tilbake til 1708; **Husförhörslängder** tilbake til 1812. Fra 1899 er det **Församlingsböcker**. I Hogdal er det 2 stykker som strekker seg fra 1899 til 1940 og de er nesten det samme som *husförhörslängder*. Bøkene inneholder også **Förteckning över sinnessjuka, idioter, dövstumma och blinda för Näsinge, Lommelanda och Hogdal**.

Nå er det gården vedkommende kom fra som er viktig. Det sparer deg for mye arbeid når du vet navnet. Gården finner du i **Födelse- och dopbböcker**. Finn vedkommende du er på jakt etter og skriv ned alle opplysningene. Nå skal du ha navnet på gården. Dersom gårdsnavnet er vanskelig å tyde så står alle gårdene med trykte bokstaver som regel først i *husförhörslängden*. Du kan da lett finne gårdsnavnet. Ta samme bok som tilsvarer fødselsåret. I gårdsregisteret først i boka står sidetallet til gården, Husk at bildenummer og sidetall ikke er det samme. Bruk alltid sidetall.

En gård har som regel mange sider. Det er først hovedgården og dretter kommer de som arbeider på den. Etter det kommer alle husmannsplassene (torp). I *husförhörslängdene* er overstrykninger vanlig. De er viktige. Dersom den du er ute etter er strøket over så er han/hun død eller har flyttet. Ved flytting er det som regel internt i sognet og en ny gård blir oppgitt, ofte med sidenummeret til den nye gården. Det kan også stå hvor vedkommende flyttet hvis det var utenfor sognet. Nå er det bare å gå bakover og framover i tiden ved hjelp av *husförhörslängdene*. Greit også med fødsel- og dåpsbøker som gir deg faddere.

Släktdata.org

Slaktdata.org er en adresse til en database med mange poster. Dette er en søkbar base som

er lagd på dugnad. Den inneholder rundt 9 millioner poster. Det jeg synes er fint med denne basen er at du kan hente ned regnearkfiler. Her kan du sortere på foreldrenes navn eller gården ol. Det kommer stadig flere kirkebøker inn i basen. Bare hittil i år har det kommet ca. 50.000 nye poster. Bruk **Släktdata**, den er gratis.

Her kommer noen tips om hvordan du søker på **Släktdata**.

Første feltet: fornavn, etternavn og årstall. Det er viktig at du bruker , (komma) mellom det du søker på. F.eks. om du er på jakt etter en *Andersson* skriv det med kommategn foran. Du kan ikke skrive inn hele navnet, det må være kommategn mellom.

Når du har valgt en forsamling får du en liten rubrikk etter forsamlingsnavnet, ved å sette et kryss her, søker maskinen også i de nærliggende forsamlingene.

Du kan bare søke på ett fornavn eller etternavn. Er navnet skrevet med bindestrek så går det an å søke med bindestreken. Årstall kan søkes som: 18 er hele 1800-tallet; 185 er 1850 tallet; eller eksakt 1855. Du bør også krysse av hvilket register du ønsker. *Fødsel - vigsel - død - husforhør - inn- og utflytttet*. Det er ikke alle bøker (register) som er lagt inn så dermed kan det være greit å se på registerlista øverst, her får du en oversikt over hva som er lagt inn.

Ofte er navnet skrevet på forskjellige måter og du får ingen treff, bruk da regnearket og se igjennom det.

Lykke til!

Send meg en mail hvis du trenger hjelp:
petter.lilleby@gmail.com

Släktdata

Søkhjälp Registerlista Blogg FAQ Forum Medlem Om Kontakt

För-, efternamn, årtal <input type="text" value="Namn (för-, efternamn och ev årtal)"/>	Församling <input type="text" value="Skriv och välj sedan från förslag"/>	Titel/yrke <input type="text" value="Sök titel eller yrke"/>	Adress <input type="text" value="Sök adress"/>
Övrigt <input type="text" value="Sök namn eller adress"/>	Faderns förnamn <input type="text" value="Skriv faderns förnamn"/>	Sök i registertyper ☒ Föd ☐ Vig ☐ Död ☐ Husf ☐ In-/utf ☐ Boupp ☐ Mant ☐ Domb	Söktyp ☒ Låter som ☐ Börjar med ☐ Exakt

Navnelov og enkel navnehistorikk

Navneloven vi har i dag er fra 2002, altså 20 år gammel. Det er nesten en generasjon, og mye har skjedd med bruken av navn i Norge de siste 20 årene, men mye er som før også. Gamle fornavn dukker opp igjen som mote-navn, og mange ønsker å hente et gammelt slektsnavn fra sitt slektstre.

Det er Folkeregisteret som håndhever navneloven. For å endre navn må vi fylle ut melding om endring av navn, som vi finner inne på www.skatteetaten.no.

Hva betyr så navneloven for oss. Alle som er bosatt i Norge faller inn under reglene i navneloven. Vi plikter alle å ha et fornavn og et etternavn. Derfor må foreldre velge fornavn til barnet sitt før det fyller et halvt år. Fra 12 år kan ikke foreldre endre navnet på barnet sitt uten at barnet er enig. Når vi fyller 16 år kan vi endre eget navn slik vi vil, uten at foreldre har noe å si.

Hvilke navn kan vi velge, hvis vi vil ha et nytt navn. Det er noen få grenser. Vi kan ikke velge et navn som andre som må bruke navnet ditt kan oppfatte som støtende. Det klareste eksemplet er banneord.

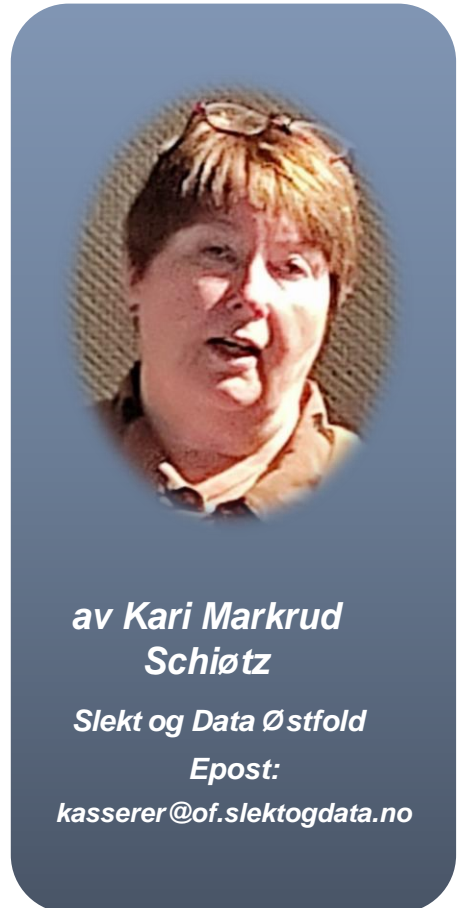
For at vi skal ha stabilitet rundt navnet vårt, får vi ikke lov til å endre fornavn eller etternavn oftere enn hvert tiende år, men det er selvfølgelig unntak fra den regelen også.

Fornavn

Til fornavn kan vi velge alle navn som er i bruk som fornavn, og vi kan lage nye fornavn, så lenge navnet ikke er i bruk som etternavn, hvis da ikke navnet allerede er i bruk både som fornavn og etternavn. Vi kan ha mange fornavn. Jenter kan ikke velge guttenavn og omvendt, men mange navn er i bruk for begge kjønn, og hvis man oppfatter seg som transkjønnet eller er i ferd med å endre kjønn, så kan man i dag selvfølgelig velge det fornavnet som passer til ens kjønnsidentitet.

Etternavn

Alle etternavn som flere enn 200 bærer i Norge kan vi fritt velge som etternavn. De etternavnene som har færre enn 200 bærere er de som er mest

interessant for oss slektsforskere. I dag kan vi endre etternavn ved å hente navn helt tilbake til tippoldeforeldrene. Det betyr at vi har 30 mulige navn vi kan «arve».

I tillegg kan vi hente navn fra ektefelle, samboer, steforeldre, fosterforeldre og gårdsbruk, og vi kan lage oss helt nye etternavn.

Nye etternavn kan ikke være til forveksling likt et beskyttet etternavn. Det kan heller ikke være et fornavn, eller et navn som er i bruk som et kjent foretaksnavn eller foreningsnavn. For at det skal være et navn i navnelovens forstand må det være mer enn en bokstav eller et tall. I tillegg kan vi ikke lage oss et nytt navn med prefiks. Et navn med prefiks kan vi bare «arve» fra slekt i rett linje tilbake til tippoldeforeldre.

Litt etternavnshistorie

I Snorre og andre kilder fra vikingtiden ser vi at vi stort sett bare hadde fornavn og ofte et kallenavn.

På 1500-tallet hadde vi ca. 40 slike tilnavn som fungerte som slektsnavn. Etternavn kom i bruk i større utstrekning på 1600/1700-tallet med adelsslekter og med embetsmenn, håndverkere og handelsmenn som vandret inn til landet. Også nordmenn som dro til Danmark for få utdanning kom hjem med etternavn.

På 1800-tallet ser vi patronym, det vil si fars fornavn med endingen -sen eller -datter brukt som personlig etternavn i bygdene. Etternavnet følger personen, noe som betyr at ektefeller beholder hvert sitt navn i alle kilder. Med økende flytting fra bygd til by blir -sen navnet gradvis til et slektsnavn. Noen tok også med seg navnet på gården eller bygda de flyttet fra og brukte det som sitt slektsnavn i byen.

Den første navneloven kom i 1923. Nå skulle alle ha et fast etternavn knyttet til hele familien. De som ikke allerede hadde et slektsnavn, ble dette ofte det -sen navnet som var i bruk eller gårdsnavn/stedsnavn. Kvinner fikk mannens slektsnavn når de giftet seg.

Dokumentere etternavn og mellomnavn fra slekten

Hvis vi har en tippoldeforelder med et mellomnavn eller etternavn vi kunne tenke oss å bruke, så må det dokumenteres.

Folkeregisteret ble opprettet i kommunene ved lov om folkeregistrering av 1946. Noen kommuner hadde et register også før det, mest som en oversikt over hvem som flyttet til og fra kommunen. I 1964 ble Folkeregisteret opprettet, nesten slik vi har det i dag, som et register over alle bosatte i Norge, med alle personopplysninger om oss.

Folkeregisteret slik vi har det i dag inneholder derfor ikke navn og slektskapsforhold lenger tilbake enn fra registeret ble opprettet. Personer

Mellomnavn

Navneloven i dag slår fast at et mellomnavn følger reglene for etternavn. Vi sier ofte mellomnavn om fornavn som kommer etter det første fornavnet, men etter navneloven så er mellomnavn navn av etternavnstype.

Det betyr i praksis at om man vil ha et beskyttet navn som mellomnavn så må det dokumenteres tilknytning til navnet på samme måte som for etternavn.

Begrepet mellomnavn ble innført med navneloven av 1965. Før det var mellomnavn formelt sett fornavn, slik vi ser det i fornavnsrubrikken i kirkebøkene. Det ble populært på 1600/1700-tallet å gi barn et navn av etternavnstype som mellomnavn. Det kunne være navn hentet fra slekten, eller foreldrene kalte opp en fadder eller en person de hadde stor respekt for, det vi kaller idol oppkalling.

*Hva skal barnet hete?
Fra en dåp i Nordstrand kirke, Oslo*

ETTERNAVN

Dokumentere at navnet er brukt:

Kirkebøkene kan vise et navn brukt som etternavn.

Folketellingene vil vise hvilket navn som ble brukt.

Mange andre kilder kan også vise navnet brukt som etternavn.

Skjøter – pantebrev – skoleprotokoller – adressebøker - osv

Fra Karis foredrag etter årsmøtet den 3. mars

som var, døde før folketellingen 1960 finnes normalt ikke i Folkeregisteret.

Skal vi hente et navn som ligger lenger tilbake enn 1960 må vi derfor til de offisielle kildene som gir informasjon om slektsforhold og navnebruk før 1960.

Det betyr at vi må gå til kirkebøkene. Dåp, konfirmasjon og vigsel gir opplysninger om slektskap og om navn. Folketellingene gir opplysning om navn, men er ikke alltid like sikre når det gjelder slektskap. Barn fra første ekteskap blir ofte ført inn som barn av ektefelle nummer to. Fosterbarn blir ført inn som egne barn, osv.

Kilder

Hvis du vil lese mer om navneloven og navnehistorikk og navneskikker så anbefaler jeg den kilden jeg har brukt som er NOU 2001: 1 Lov om personnavn – Tradisjon, liberalisering og forenkling – Ivar Utne. Du finner den i sin helhet på Slekt og Data: [Navnetradisjoner. Historisk-utvikling-av-etternavn-og-stedsnavn](#)

Er du spesielt interessert kan du finne mer stoff Universitetet i Bergen – Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier: <https://www.uib.no/ile/25627/hva-er-et-navn>

Navneloven finner du på Lovdata: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2002-06-07-19>

Statistisk Sentralbyrå har noen interessante data om navn, bl.a. de mest populære navnene: <https://www.ssb.no/befolkning/navn/statistikk/navn>

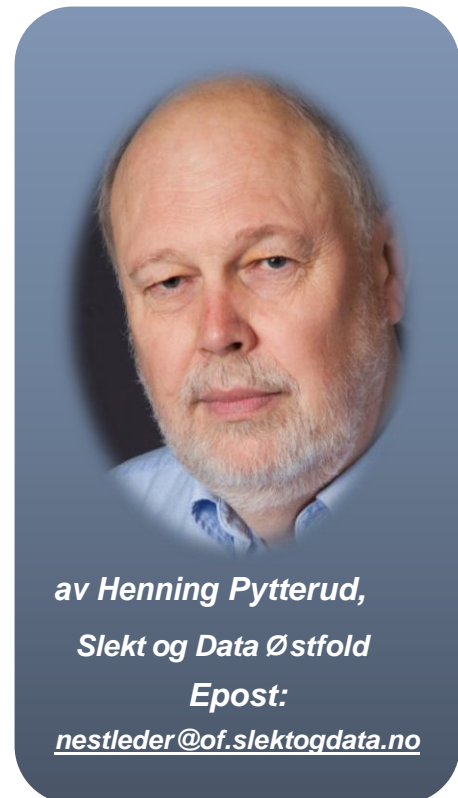
Datahjørnet

XNviewMP

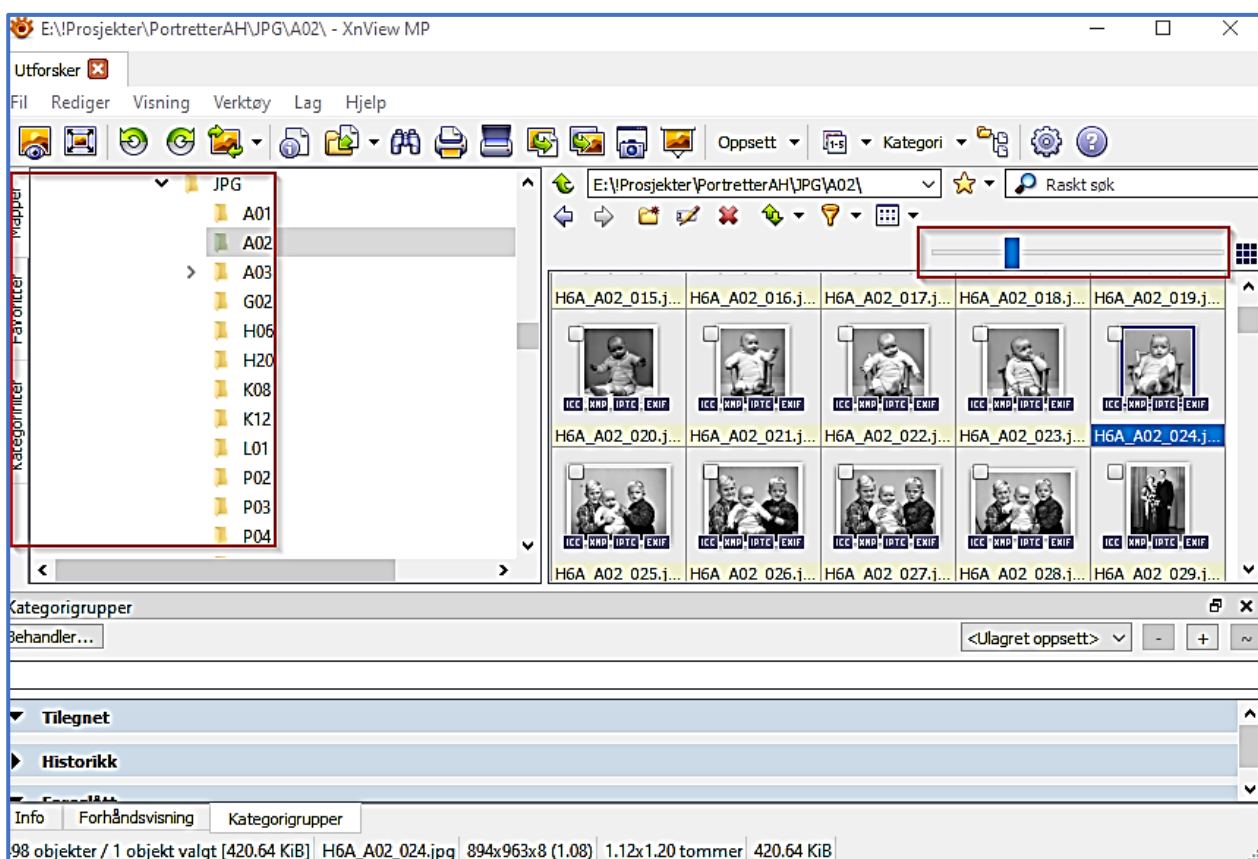
Jeg har tidligere fortalt om min begeistring for dette programmet og hvor bra det passet til behovet mitt som da var å beskjære gravminner. XNviewMP er gratis og finnes på norsk. Jeg har hatt god nytte av programmet i andre sammenhenger også. Jeg hadde hundrevis av bilder tatt av boksider. Med kameraet blir det alltid med litt utenfor selve teksten. Siden jeg ville ha et antall utklipp som var like, kunne jeg flytte utsnittet og klikke «lagre og gå til neste». Mer effektivt kan det ikke gjøres.

XNviewMP kan løse mange andre oppgaver. Navnet antyder at det er visning av bilder som er det viktige og det er mange funksjoner for det. Det er også en rekke funksjoner ut over å vise bilder.

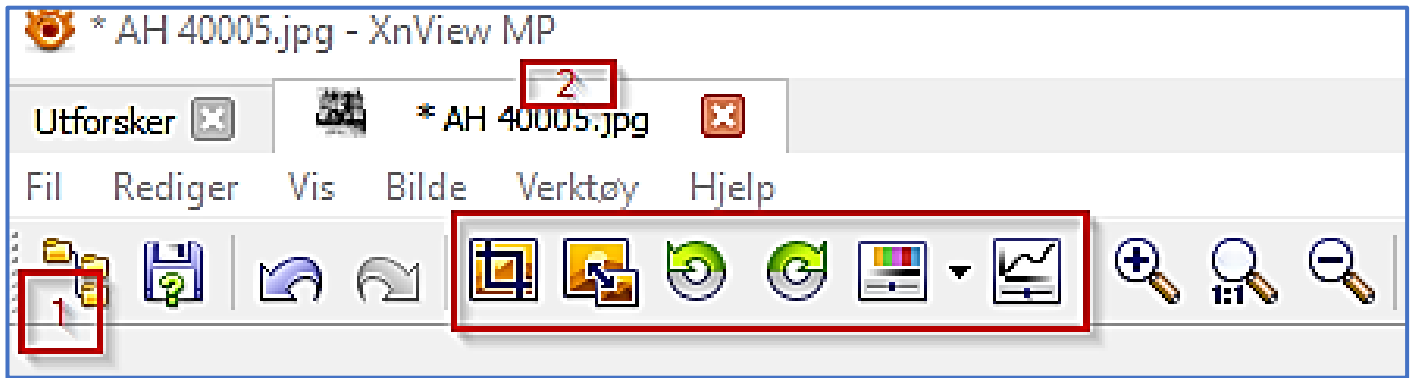
Programmet er meget omfattende og siden det er et gratis-program kan man ikke forlange at alt er gjennomtestet og «blankpolert». Det vil være for omfattende å beskrive alle sider av programmet, men jeg vil forsøke å vise noe. Forhåpentligvis gir det grunnlag for videre utforskning.

Utforsker

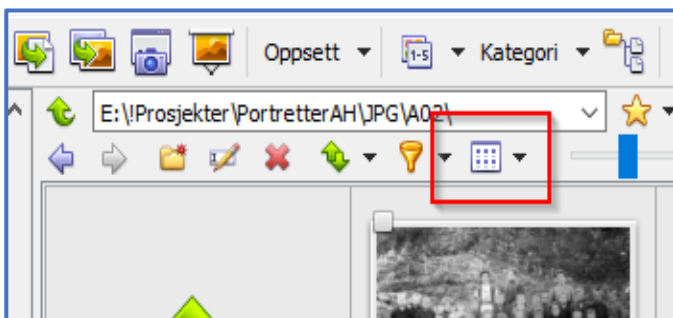

På samme måte som i Windows sin egen filutforsker vises mapper og filer til venstre. Innholdet i mappen du har valgt vises i størstedelen av bildet til høyre for mappestrukturen. På høykant til venstre for utforskerbildet kan du velge «Favoritter» med de mappene du ofte bruker.

Med en skyveknapp oppe til høyre kan du justere antall bilder på siden. Skyver du knappen mot høyre får du flere og mindre bilder. Skyver du til venstre, færre og større bilder.

Med pilen ved ikonet avmerket til venstre kan du bestemme hvilken informasjon som skal vises sammen med bildene og hvilket format bildene skal vises i. Det er syv alternativer fra en opplisting av filnavn til bilder med detaljer.

Lysbildeframvisning

Fra utforskeren kan du merke bildene du vil med på vanlig måte. Klikk på enkeltbilder med CTRL-tasten vil merke de du klikker på. Klikk på et bilde og klikk på et bilde lenger ned med skift-tasten nedtrykt og du får merket alle bildene mellom dem. Bruk Ctrl/A for å merke alle bildene. Du starter lysbildeframvisninga ved å klikke på ikonet som ser ut som en skjerm (fjerde ikon fra øverst til venstre på utsnittet over.)

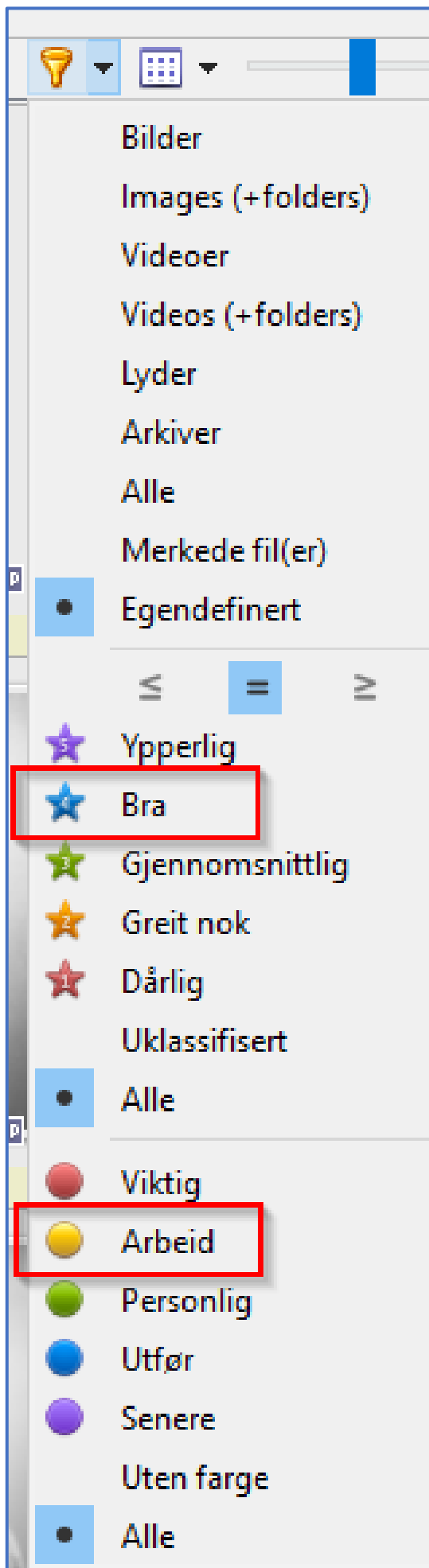
Du får opp et skjermbilde med to faner. Under fanen fil-liste kan du endre hvilke bilder du vil ha med ved å dra og slippe bilder inn i oversikten eller ved å bruke knappene under listen. Under fanen innstillinger kan du velge hvordan bildene skal vises. Her kan du angi størrelse på bildene og hvor lenge hvert bilde skal stå eller om du vil klikke fram hvert enkelt. Det finnes over 50 overganger å velge mellom og du kan spille av en lydfil mens bildene vises.

Vise enkeltbilde

Ved å dobbeltklikke på et av de små bildene får du opp et stort bilde og menyen på toppen endres. Menyknappen helt til venstre (1) tar opp utforskerbildet. Det samme kan gjøres ved å klikke på utforskerfanen og du kan gå mellom utforskerbildet og enkeltbildet ved å klikke i fanene på toppen (2).

Når du viser enkeltbilde, kan du bla gjennom bildene ved å rulle med hjulet på musa. Knappene som er rammet inn gir mulighet for noe redigering i bildet. Ikonet helt til venstre er beskjæring og det er det jeg fant nyttig med gravminner og avfotograferte boksider. De to grønne pilene roterer bildet den ene eller andre veien. Ikonene til høyre brukes for å justere farger, kontrast og lys i bildet.

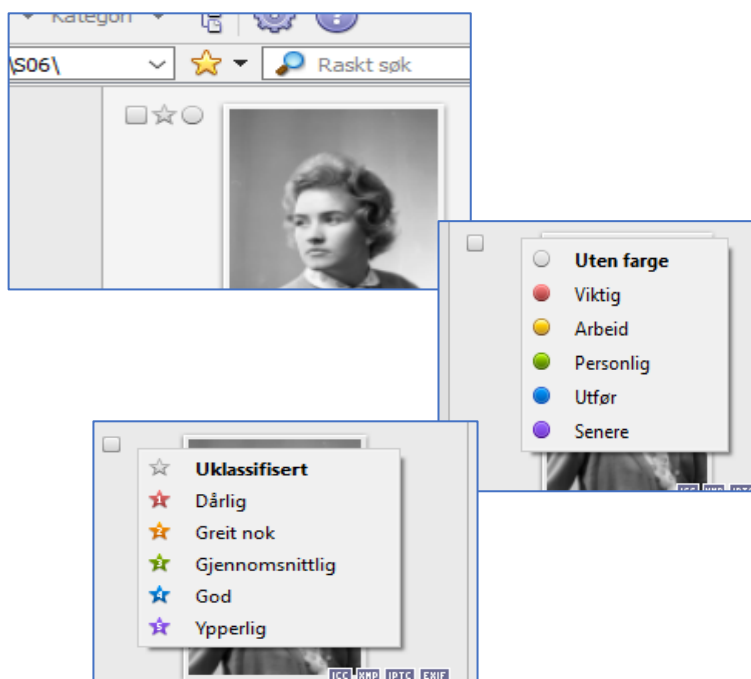
Lengre mot høyre i menylinja finnes ikon for å tegne på bildene. Du kan lage sirkler eller rektangler på bildet eller sette inn tekst. Det er også et ikon for å kopiere skjermbildet. Her kan du klippe hele eller deler av skjermen og det kan være utenfor skjermbildet til XNViewMP. XNviewMP må være åpen, men ikke nødvendigvis «i fokus». Hvis du har flere skjermer, virker denne funksjonen bare på én av dem.

Arkivering

Det er her *XNviewMP* har sin styrke. Selv om programmet er på norsk, er det ikke lett å finne brukerveiledning på norsk. Hvis du velger «hjelp» på menylinja kommer du til engelskspråklige ressurser og de er ikke lette å finne ut av. Vi kan bare gi en smakebit av mulighetene her.

Skjermen kan inndeles på mange måter. For å være sikker på at du har en inndeling som stemmer med beskrivelsen kan du velge «Visning», *Oppsett* og *Layout3*.

Ved å klikke på stjerna ved bildet får du en meny over kvalitetsvalg. Her kan du angi kvalitet på bildet. Ved å klikke på sirkelen kan du gruppere bildene etter fem kategorier. Etter at du har merket bildene på denne måten, kan du bruke det til å sile ut bilder. Det kan være at du vil vise bare gode bilder i kategorien *Arbeid*. Klikk på ikonet som ser ut som en trakt. Da får du en lang rekke med valg. Hvis du velger «Bra» under kvalitet, vil bare bilder med kvalitet bra eller bedre vises.

Tilsvarende hvis du klikker på «Arbeid» vil bare bilder i den kategorien vises. Du kan oppheve denne filtreringen ved å klikke på «alle».

Det er også mulig å henge «merkelapper» på bildene (tags), men det vil føre for langt å gå i

dybden av det her. Du må velge «Kategorier» i vinduet til venstre. Hvis du klikker på en av kategoriene mens ett eller flere bilder er valgt, vil de få den aktuelle kategorien tilknyttet.

Metadata

Metadata betyr «data om data». I denne sammenhengen betyr det informasjon om bildene. Moderne digitale kameraer legger ved en lang rekke metadata i bildefilene. Det kan være teknisk informasjon om blenderåpning, lukkertid, kameramodell og om blits er brukt. Viktigere er tidspunkt bildene er tatt og noen kameraer har også GPS funksjon slik at bildene får GPS posisjon der de er tatt.

Det er flere generasjoner/versjoner av metaddata og det er mulig å legge inn egne opplysninger om motivet, hvem som eier bildet og andre ting. Hvis du høyreklikker på et bilde får du en meny det et par av valgene er «Rediger IPTC» og «Rediger XMP». Dette er to av «versjonene» i metaddata. XMP er mer omfattende enn IPTC, men begge gir mulighet for å legge inn bildetekst og flere andre opplysninger.

Dessverre er standardiseringen på dette området gjort ut fra kameraprodusenters behov. I Windows Utforsker kan du også legge inn metaddata i detaljvinduet. Feltene du finner her er det dessverre bare Windows Utforsker som finner bortsett fra feltet «Tittel». Du finner igjen feltet som «Bildetekst» i redigering av IPTC. Under redigering XMP finnes innholdet igjen under overskriftene «Dokumenttittel» og «Beskrivelse».

De forskjellige programmene som kan redigere metaddata har forskjellig navn på feltene. Det lønner seg derfor å bruke bare ett program til dette for å unngå forvirring. Hvis du vil sette deg mer inn i metaddata og de forskjellige feltene som finnes der er programmet «*exiftool*» nødvendig. Installer det og programmet «*exiftoolGUI*» som er et «overbygg» på *exiftool*. *Exiftool* er et «beist» av et program, meget kryptisk, men er mest omfattende i behandling av metaddata.

Handbrake

Bak dette kryptiske navnet finner vi et gratisprogram for konvertering av video. Programmet støtter en lang rekke format. Det kan også konvertere mellom breddeformat (16:9) og gammeldags format (4:3).

Programmet er på engelsk og det er en forutsetning at du behersker en del av «stammespråket» for videoredigering.

Greenshot

Programmet «*Greenshot*» dukket opp på to måter omtrent samtidig. Jeg kom over en amerikansk video der vedkommende listet opp gratisprogrammer som han var avhengig av å bruke. Da hadde jeg allerede funnet «*Greenshot*» som løsning på et problem. I en tidligere artikkel har jeg beskrevet det nye utklippverktøyet eller «snipping tool». Selv om det verktøyet er bedre og har flere funksjoner enn det gamle utklippverktøyet, er det en ting jeg og flere med meg savner.

Etter at utsnittet av skjermbildet er tatt ønsker jeg å lage en fin rektangulær boks rundt det viktige. Det og mere til kan du gjøre med gratisprogrammet «*Greenshot*».

Du kan laste ned programmet fra www.getgreenshot.org/downloads/

Programmet finnes for PC og Mac. Programmet kan startes fra «hotkey» eller fra menyen som dukker opp når du åpner programmet fra startlinja:

Som med mange andre verktøy kan du klippe ut hele skjermen eller deler av den. Det er Editoren som har de funksjonene vi er ute etter. Et bilde kan komme til editoren på flere måter. Du kan velge «Capture» i menyen. Du kan også velge «open image from Clipboard». Det kan være utklipp fra Windows snipping tool.

Når du har klippet ut, får du en meny der du kan åpne utklippet i editoren.

DOWNLOADS

Download the latest stable release

Latest Windows release version:

Greenshot-RELEASE-1.2.10.6

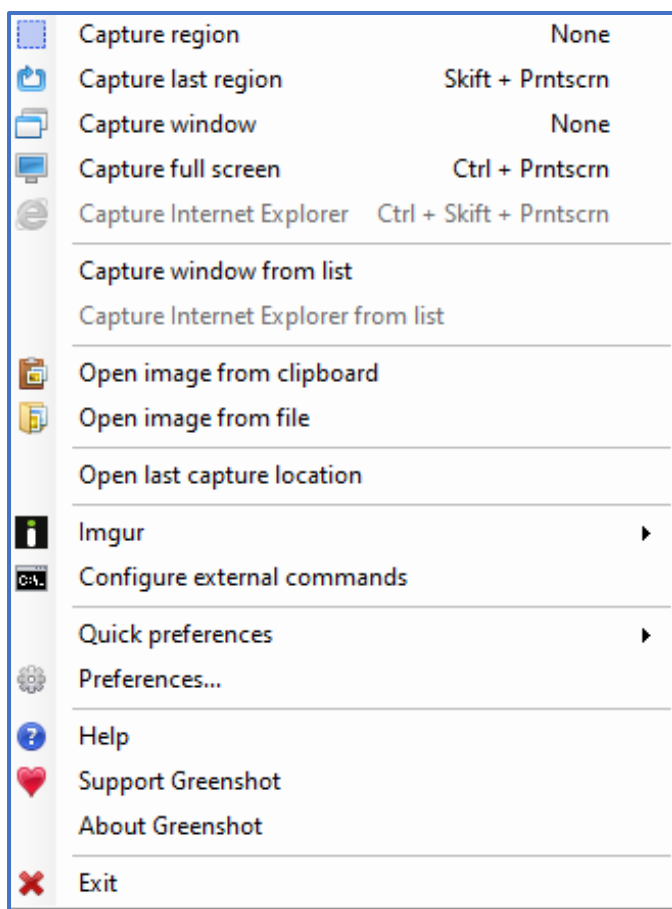
09 Aug 2017

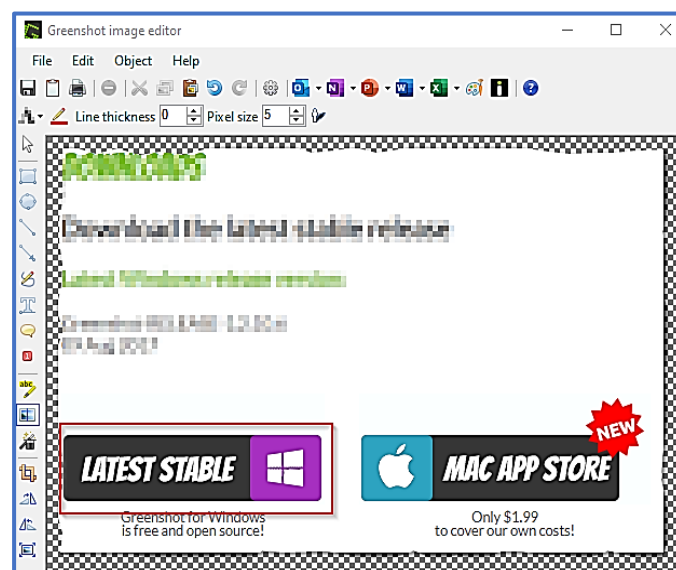
Greenshot for Windows
is free and open source!

Only \$1.99
to cover our own costs!

I editoren kan du lage pene sirkler, elipser og rektangler i tillegg til frihåndsstreker. Det finnes også en funksjon som er kalt «Obfuscate» som er fin hvis det er noe på utklippet du vil gjemme. Selve editoren er meget enkel å bruke og etter at du har gjort ønskede endringer, velger du «Fil» og «Copy to clipboard». Et eksempel:

Slektsgranskertips

Arkiv Øst

Det interkommunale arkivet for Østfold, IKA, har byttet navn til Arkiv Øst og fått nye nettsider <https://www.arkivo.no>. Arkivet omfatter 17 lokale arkiver fra det tidligere Akershus så vel som Østfold, som har inngått avtale med Arkiv Øst, samt Viken Fylkeskommune. Hvordan eventuelle forandringer i fylkesnavn og grenser vil påvirke arkivet er foreløpig uklart.

Fra sommeren 2022, får arkivet utvidede lokaler, med kapasitet til lagring og håndtering av 40.000 hyllemeter arkiver, samt en ny kontorfløy. Besøksadressen er Rådhusveien 27, 1739 Borgenhaugen i Sarpsborg.

Innsyn i dokumenter gis normalt etter gjeldende klausuler, men både privatpersoner og forskere kan søke den enkelte kommunen om utvidet innsyn.

Deres skannede og transkriberte kilder legges ut gjennom [Digitalarkivet](#), hovedsakelig skoleprotokoller og fattigprotokoller.

GG Archives

Hvis du jobber med emigranter til Nord-Amerika kan det være verdt å ta en titt på [Gjenvick-Gjønvik Archives](#). Dette er en litt annerledes nettside med bl.a. skipslister og mye interessant bakgrunnsmateriell om emigrantskip, immigrasjonshistorie, militære kilder, bøker og en del morsomme emner slik som klesmoten på dampskipene.

Nettsiden er gratis, den har litt reklame men det er enkelt å navigere forbi annonsene og finne det man er interessert i.

Skipslistene her er annerledes enn i [FamilySearch](#) eller på [Ancestry.com](#). Man finner ikke de skannede skipslistene (ships' manifests) her. Men de har transkriberte lister over passasjerer og besetningsmedlemmer, gruppert

Stoff til Østfoldslekt?

En historie å fortelle om en eller flere av dine aner, og hvordan du fant fram til opplysninger om dem?

Skal *Østfoldslekt* bestå og ha variert innhold, trenger vi nettopp din historie!

Send gjerne Word-dokument og bildefiler separat.

Hvis du har en historie å fortelle, men føler at skrivning er en utfordring, ta likevel kontakt med redaksjonen da vi gjerne kan være behjelpelig med utforming av en artikkel, skanning av bilder osv. eller annet du ønsker en håndsrekning med.

Eller har du tips å dele om nyttige nettsider eller kilder?

Ta kontakt med redaktor@of.slektogdata.no

eller Margaret H. Strand

på tlf. 456 12 301

under klassen de tilhørte: 1. klasses passasjerer, 2. klasses, 3. klasses; eller de som hadde lugar (cabin) og emigrantklassen uten lugar (steerage passengers). Kapteinen og offiserene om bord er registrert men ikke nødvendigvis hele mannskapet.

Skandinaviske seilinger mellom 1905 og 1954 inngår i deres samling. Men databasen er ikke dekkende for samtlige seilinger fra Norge i perioden.

RootsTech 2022

[RootsTech online konferanse](#) fant sted i 3-5 mars, men det er ikke for sent å få med seg foredragene. Det er gratis å melde seg på. Klikk på **Sessions** og velg ønsket emne, land eller foredragsholder. Det finnes noen presentasjoner på andre språk enn engelsk, så man kan velge språk som filter-kriterium.

Det er denne gangen mange flere webinarer å velge mellom enn tidligere, noen er ganske korte. Emnene reflekterer at dette er en verdensomspennende arrangement.

Legacy webinarer gratis!

Fra 7-8 april tilbyr Legacy sin årlige webinar-maraton: 24 timer sammenhengende med presentasjoner om diverse slektsgranskingsrelaterte emner. Det er gratis å delta, om man vil få med seg få eller mange av webinarene, men man må registrere seg på:

www.FamilyTreeWebinars.com/24.

Engelskspråklige nettsider?

Språket på nettsider man er interessert i trenger ikke lenger å være et problem. Det finnes flere oversettelsesmetoder.

Den enkleste er å bruke **Google Chrome** som browser, hvis man da høyreklikker på siden får man opp en meny, der TRANSLATE (oversett) er ett av valgene. **Norwegian** er ett av de mange språkene man kan velge.

Google oversettelser er langt fra fullkomne og oppfatter ikke alle nyansene i et språk, f.eks der et ord kan ha to eller flere betydninger i forskjellige sammenhenger. Men de er som regel fullt forståelige og til god hjelp når man vil bruke de mange genealogiske ressursene som finnes på engelsk, evt. andre språk man ikke behersker så godt.

Utvandrere i slekten?

1950-tellingen for USA frigis offisielt av The National Archives (det føderale arkivverket) den 1. april 2022. US folketellinger har klausul på 72 år.

I likhet med 1920-tellingen for Norge, er det opplyst at den skannede versjonen blir tilgjengelig først. Lenken til nettsiden med tellingen vil man finne på NARA, [The National Archives](#) nettside.

Når de skannede sidene foreligger, vil det bli brukt avansert OCR teknologi for å lage en søkbar versjon. **Optical Character Recognition** betyr optisk tekstgjenkjenning. Det er *Amazon Web Services* som står for teknologien bak dette, en programvare som heter *Textract*.

Som de av oss som har brukt Nasjonalbibliotekets skannede aviser vet, er OCR skanning ikke feilfri, og det som er forholdsvis nytt er at teknologien nå er videreutviklet til å kunne brukes til håndskrift i stedet for trykte bokstaver, så man må regne med en viss feilmargin i den første søkbare utgaven av 1950-tellingen. Det amerikanske nasjonalarkivet legger inn mulighet på sin nettside for publikum å sende inn rettelser i navn mm.

Men det store redigeringsarbeidet vil bli utført av *Ancestry.com* og frivillige fra *FamilySearch*, som vil sammenligne hver side i tellingen med det dataproduserte indekset og foreta nødvendige rettelser, slik at kvaliteten på den endelige søkbare versjonen blir så bra som mulig.

Tellingen vil da bli tilgjengelig på *Ancestry.com* og *FamilySearch*. *Ancestry* er en kommersiell side som krever abonnement, men jeg får opplyst at de vil legge ut 1950-tellingen gratis. 1940-tellingen er også gratis der. *FamilySearch* er en ideell organisasjon og er alltid gratis.

INCORPORATED PLACES		UNINCORPORATED PLACES		SIXTEENTH CENSUS OF THE UNITED STATES: 1940		POPULATION SCHEDULE		112		S. D. No. 12		E. D. No. 2-48		Sheet No. A	
State Minnesota		Incorporated place		Unincorporated place		Department of Commerce-Bureau of the Census		Sixteenth Census of the United States: 1940		Enumerated by me on April 6, 1940		Richard J. Cahill		Enumeration	
County Beltrami		Township or other division of county		Block No.		Institution		Place of birth		Age		Sex		Race	
1	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
2	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
3	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
4	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
5	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
6	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
7	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
8	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
9	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
12	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

Skjermklipp som viser oppsettet i en amerikansk folketelling (personopplysninger).
 Opplysninger om boligforhold ble ført på et separat skjema.
 Dette eksemplet er fra 1940-tellingen for Beltrami i Minnesota.
 (Fra Ancestry.com)

Folketallet i 1950 var over 150 millioner. Alaska og Hawaii er inkludert samt noen oversjøiske territorier. Tellingen omfatter også US soldater, sjømenn og borgere i utlandet.

Det var færre spørsmål i personskjemaet enn i forrige telling (1940), de var likevel nokså detaljerte.

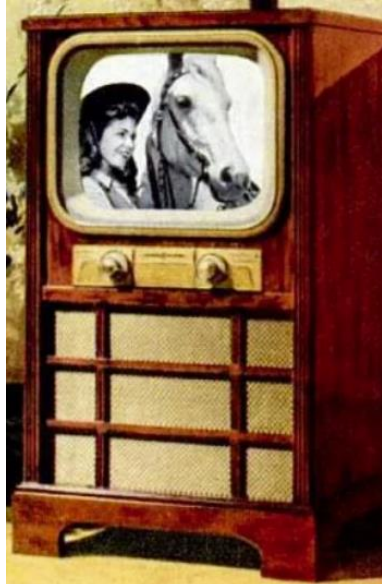
Personer født i utlandet (herunder innvandrede nordmenn) ble spurt om de var blitt US statsborgere, enten etter egen søknad eller ved at deres foreldre hadde fått innvilget statsborgerskap.

Før 1922, en utenlandsk kvinne ble automatisk US statsborger hvis hennes mann ble innvilget statsborgerskap, eller hvis hun giftet seg med en amerikaner. Etter det, måtte kvinnen selv sende inn søknad om statsborgerskap.

Spørsmålene om yrke, arbeidsforhold, ansettelse og inntekt, samt om arbeidsledighet, er ganske spesifikke.

Tilleggsspørsmål ble besvart av et 20% snitt av befolkningen, bl.a. hvor vedkommende bodde ett år tidligere. Og 3,5% svarte på ytterlige noen spørsmål om arbeidsforhold, og for gifte kvinner hvor mange barn hun hadde fødd.

Det var et eget skjema for boligforhold. Her ble man spurt om type bolig, inkludert Trailer (camping vogn), telt, båt eller jernbanevogn. Man måtte bl.a. besvare spørsmål om det fantes innlagt vann, vann klosett eller utedo, om det var radio- og tv-apparat i enheten, og hvor mye man betalte for strøm, gass, vann og brensel.

TV apparat fra 1950-tallet.

Bilde fra «Click Americana vintage & retro memories»

Nettsiden har minner og bilder fra tidligere tider

Hvor mange opplysninger fra disse skjemaene som blir med i den transkriberte versjonen vet jeg ikke, men det vil være mulig å klikke seg videre fra treff til de skannede originalbildene av Population schedule (personsedler). US og UK folketellinger har et annet oppsett enn norske, spørsmålene finnes i kolonner og man finner flere husholdninger på samme siden, i US-tellingen for 1940 finner man 40 personer pr. side.

Der ikke annet er oppgitt, er slektsforskertips skrevet av redaktør Margarete H. Strand

Gravminner

I skrivende stund har databasen med gravminner på Slekt og Datas hjemmesider 3,1 million graver og 2,5 millioner bilder av gravminner. Dette er en pågående dugnad med mange involverte landet rundt. Første versjon av gravminner så dagens lys for ca. femten år siden. Vi har nå hatt versjon 2 av systemet i drift et par år. På overflaten er kanskje ikke forskjellene mellom versjonene så store. Likevel medfører versjon 2 et etterlengtet generasjonsskille.

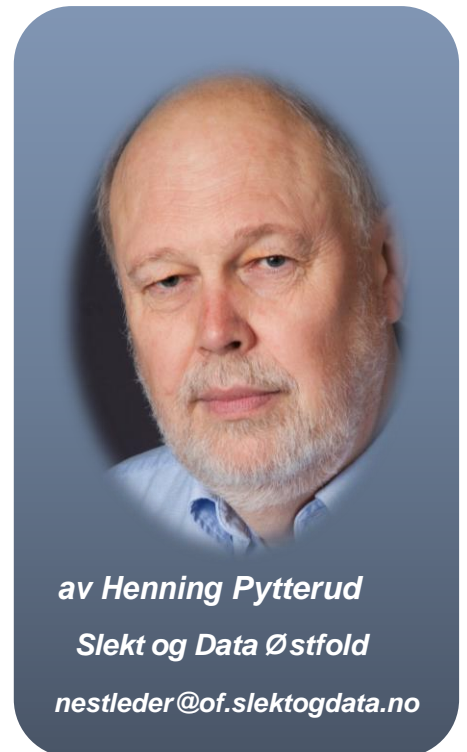
Mange kirkegårder ble registrert allerede før 2010 og etter mer enn ti år er det tilkommet mange nye graver. Første versjon av systemet hadde ikke noen måte å oppdatere gravminnene på. Eneste mulighet var å slette hele gravplassen i gravminnebasen og legge inn på nytt med oppdaterte data. Med en slik løsning var det umulig å ha identifikasjon av et gravminne som besto gjennom oppdateringen. En annen viktig ulempe med første versjon var at man lett kunne ødelegge databasen. Dermed var det betydelig opplæringsbehov før man kunne slippe til med det resultatet at bare noen få personer fikk tilgang. Naturlig nok førte dette til at oppdateringer i nyinnleggelser ble liggende i kø.

Den nye versjonen har rettet disse svakhetene. Hvert gravminne har nå entydig identifikasjon som beholdes over en oppdatering. Like viktig er det at systemet nå er langt mer robust og dermed kan flere slippe til og gjøre oppdateringer.

Etter en del diskusjon i styret i Slekt og Data Norge høsten 2021 ble det i styremøte november 2021 definert tre roller for arbeidet med gravminner i hvert distrikt.

Gravminneleder

Dette kan være en eller et fåtall personer som holder kontakt med kirkevergene for å hente inn oppdateringer. Gravminnelederen har også oversikt over status på de forskjellige gravplassene i distriktet og hva som foregår av fotografering og oppdateringer.

Fotograf

Fotografene tar for seg gravplasser etter avtale med gravminneleder. Hvert gravminne fotograferes etter veiledning og tips fra leder og sentrale fagfolk. En fotograf kan ta en eller flere gravplasser og flere fotografer kan dele på gravplassene. Hvis flere deler på en gravplass, er det lurt å være litt nøye så det ikke blir duplikater.

Etter selve fotograferingen skal bildene lastes opp til gravminnesbasen og lenkes til de respektive graver. Det er fint om fotografene også utfører denne oppgaven siden fotografen kjenner gravplassen, bildene og hvilken rekkefølge bildene er tatt i, men det er ikke et krav.

Registrator

Rollen som registrator er mellom leder og fotograf. Hvis fotografene ikke ønsker å lenke bildene og gravene sammen, vil registrator utføre dette. Registrator vil også ta seg av andre rettelselser og oppdateringer som kan komme fra kirkeverge eller fra brukerne.

Knut Møller-Jensen i gang med fotografering på Krigskirkegården i Fredrikstad (Bilde: Anne Marie Sandhaug)

Status for Østfold

Det er kun en gravplass i Østfold vi ikke har mottatt database fra kirkeverge for, dette er purret opp, og kun en gravplass som ikke er under fotografering eller er blitt fotografert.

Arbeidet for fotografer fremover nå vil derfor bestå i å oppdatere kirkegårdene fra forrige oppdatering, dvs. fra ca. 2010 (dette årstallet varierer fra gravplass til gravplass).

Hjelp ønskes

I Østfold har vi en gravminneleder (fram til nå kalt Gravminnekoordinator) og et antall fotografer, men vi har ingen registratorer. Registratoroppgavene har Gravminnekoordinator tatt seg av. Det er sterkt ønskelig med en, kanskje to ledere til som kan dele på oppgavene. Vi ønsker oss også noen registratorer som kan ta seg av oppdateringer og tilbakemeldinger fra brukerne. Denne gruppen vil også være til støtte for fotografene.

Tidligere har arbeidet i hovedsak vært å legge inn nye gravplasser. Siden det er bare en eller to gravplasser som ikke allerede er registrert, vil jobben nå være oppdateringer. Hvordan fotografene mest effektivt kan ta nye bilder har vi lite erfaring med. Oppdatering av gravminnebasen er derimot godt innarbeidet. Slik oppdatering krever en rekke kontroller siden kvaliteten på data fra kirkevergene dessverre varierer sterkt. Oppdateringen av gravminnebasen skjer uavhengig av bildene.

Noen tilleggsopplysninger fra gravminneleder Anne Marie Sandhaug

Foreningen Slekt og Data har en populær publikumstjeneste: [Gravminner i Norge](#).

Her finner du:

- Fødsels- og dødsdato til dine forfedre.
- Gravstedet til dine forfedre.

- Oversikt over gravlagte på ulike gravplasser.
- Bilder av gravminner og gravsteiner.

Gravminnebasen er basert på frivillig engasjement og er en stor pågående dugnad. Gravminnebasen er ikke komplett, men sammen arbeider vi for å gjøre databasen stadig større og bidrar dermed til at flere kan finne røttene sine.

I år satser Slekt og Data Østfold på å oppdatere samtlige kirkegårder i Østfold med nye bilder, dvs. vi håper å få fotografert de gravstenene som er nye siden forrige fotograferingsrunde.

Vil du være med på denne dugnaden, ta kontakt med Gravminneleder i Slekt og Data Østfold på e-post: gravreg@of.slektogdata.no.

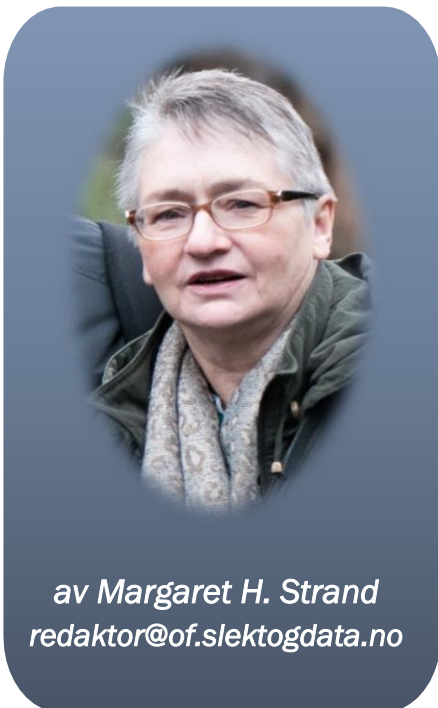
Gravstener fra Krigskirkegården i Fredrikstad.

Bilder: Knut Møller-Jensen

Utviklingen i FamilySearch

Jeg holdt en presentasjon om de nyeste forandringene i *FamilySearch* på medlemsmøte i Mysen i desember 2021. Da det var få oppmøtte, ble vi enige om at jeg kunne lage en artikkel med basis i det stoffet jeg brukte der. *FamilySearch* er en fantastisk ressurs for norsk slektsgransking, så vel som gransking av slekt i utlandet, delvis på grunn av det vide spekteret av innhold, og ikke minst fordi det er helt gratis.

Som med alle andre slektsgranskingskilder på nettet, skjer det stadig oppdateringer, små forandringer i oppsettet og utvidelse av data-basene, samtidig som det kommer til nye brukervennlige funksjoner. Det har skjedd enda flere forandringer i *FamilySearch* i de 3 månedene siden jeg holdt presentasjonen.

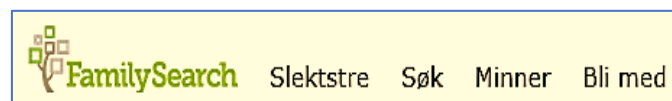
Til og med vi som bruker *FamilySearch* mye har vanskelig for å holde tritt med den raske utviklingen, så jeg ber om unnskyldning om det er kommet nye funksjoner jeg ennå ikke har blitt oppmerksom på og har utelatt her. Jeg håper likevel at følgende kan være til hjelp og inspirasjon slik at mange flere benytter seg av ressursene *FamilySearch* tilbyr.

Litt grunnleggende

FamilySearch er gratis for alle, men det er nødvendig å registrere seg som bruker og logge på. Siden er ikke kommersiell, så man vil ikke motta reklame. Når man oppretter sin profil, vil man kunne velge hvilke meddelelser man eventuelt ønsker å motta (via email). Dette kan man senere forandre hvis man synes det blir for mange meldinger, evt. ønsker å prøve flere typer.

Man kan velge språk, denne funksjonen er gjemt helt nederst på siden slik at man må scrolle helt ned for å finne ikonet.

Norsk finnes blant de 30 språkene der.

Når man har valgt norsk, ser hovedmenyen øverst til venstre på nettsiden slik ut, med fire valg i menyen, *Slektstre*, *Søk*, *Minner* og *Bli med*.

SLEKTSTRE tar en til siden der man kan bygge sitt slektstre og knytte opp personer til eventuelle duplikater som allerede finnes i databasen.

SØK tar en til de mest brukte funksjonene i *FamilySearch* som er søkesidene til de forskjellige databasene med historiske kilder:

Opptegnelser	SØKEMENYEN
Bilder	Historiske kilder (søkbare)
Slektstre	Skannede kilder
Genealogilinjer	Et felles slektstre med over 1,2 milliarder forfedre
Katalog	Innsendte slektstrær av ymse art
	Katalog over slekts-historisk materiell

MINNER (Memories) som tidligere var kun en funksjon innenfor *Slektstreet*, er nå et eget avsnitt i hovedmenyen på nettsiden (se øverst på neste side). Her finnes bilder, historier, dokumenter og annet tilleggsstoff som brukere har lastet opp og knyttet til sine forfedre. Nå kan man søke i disse rett fra **Minner**, uten å gå inn på slektstreet først.

Det er litt gøy (men har absolutt ingen betydning for funksjonaliteten) at én av mine sønner og et barnebarn er for tiden avbildet på oversiktssiden der.

BLI MED

Bli med-siden er foreløpig ikke oversatt til norsk. Her kan man lære hvordan man kan bidra som frivillig til å forbedre *FamilySearch* databaser, transkribere kilder osv.

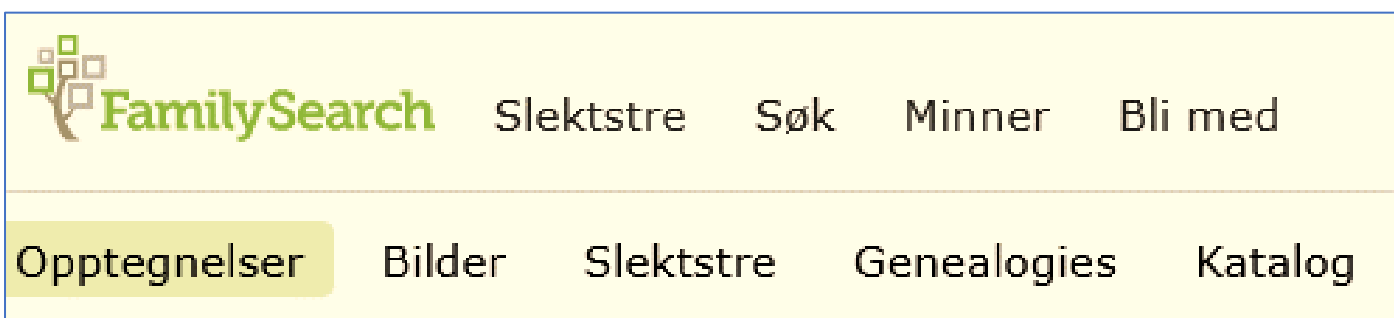
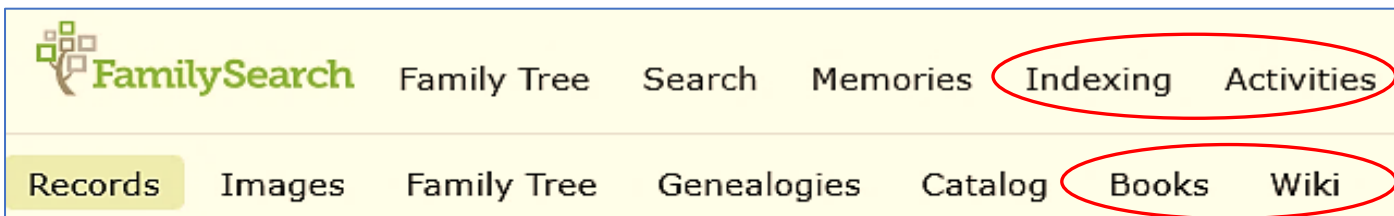
Records
Images
Family Tree
Genealogies
Catalog
Books
Research Wiki

OBS! Men det er viktig å være oppmerksom på at ikke alle menyvalgene kommer opp når man velger den norskspråklige versjonen, da wikien og enkelte andre funksjoner ennå ikke er oversatt til norsk. Her ser vi forskjellen i valgene under **SØKE**-menyen.

Det er også flere valg i de to øverste menylinjene i den engelske versjonen, se de to skjermbildene øverst på neste siden til sammenligning.

Oversettelse

Husk at ett alternativ til å bruke *FamilySearch* sine innebyggede oversettelsesfunksjoner, er å bruke browseren *Google Chrome*, når man jobber med *FamilySearch* eller andre engelske nettsider. Da kan man bruke *Google Translate* (oversett) ved å høyre-klikke på skjermen, velge «*Translate to...*» og finne ønsket språk fra menyen som kommer opp. Man må av og til gjenta prosessen når man går videre til en ny side. Det finnes også en nettleserutvidelse som heter *Google Oversetter*, og andre lignende tilleggsprogrammer med oversettelsesfunksjoner. På denne måten kan man få innholdet i f.eks. wikien på norsk. Google oversettelser er langt fra fullkomne, men som regel fullt forståelige. Den oppfatter ikke nyanser og at enkelte ord kan ha forskjellig betydning, avhengig av sammenhengen. *Records*, som er det engelske ordet for *kilder* eller *opptegnelser*, kan f.eks. bli oversatt med *rekorder*, noe som ikke er aktuelt i slektsgranskings sammenheng.

Indeksring og **Aktiviteter** er ikke så matnyttige for de fleste norske brukerne, men **Bøker** kan være grei å ta en titt i for å se om det finnes digitaliserte bøker om emnet man er interessert i; og **wikien** er til stor hjelp hvis man skal forske på et område man ikke har tidligere erfaring med.

Vi skal nå gå litt nærmere inn på hver av disse menyene og de funksjonene man for tiden vil finne der.

PÅLOGGING

Før man bruker de forskjellige funksjonene, må man logge seg på med brukernavn og passord.

SLEKTSTRE (Family Tree)

Her kan man bygge sitt eget tre. Funksjonene for å føye sammen duplikater eller hente inn personer som allerede finnes i databasen er toveis – det vil si at andre også kan knytte opp individer i sitt tre til ditt. På denne måten er man med på å bygge ett stort verdensomspennende slektstre.

Dette har mange fordeler, men også den ulempen at enkelte personer kan ha ført inn feil opplysninger eller føyd sammen to personer med samme navn som duplikater, som egentlig er to forskjellige individer. Dette er lett gjort i Norge der bruk av patronymer frem til 1900-tallet gjorde at det kunne være flere ved navn Ole Olsen eller Anne Pedersdatter i samme lille bygda samtidig.

Jeg anbefaler derfor at man alltid bygger og jobber med slektstreet sitt i et slektsprogram på sin egen PC, uansett hvilken online database man bidrar til, om det er *FamilySearch*, *Ancestry*, *MyHeritage*, *Geni* eller andre. På denne måten bevarer man full kontroll og har en referanse-database å sammenligne andres bidrag med.

Det er en fordel at man slipper å bruke år på å forske på slektslinjer som allerede er utarbeidet av andre, og kan lenke opp sin egen linje til disse. Jeg anbefaler at man sjekker originalkilder for å verifisere opplysningene man finner. Dette er imidlertid mye lettere nå da mange originalkilder er knyttet opp til individer og familier i *FamilyTree*. Og man kan selv føye til flere, f.eks. fra treff i *FamilySearch* sine historiske databaser. Man kan også laste opp dokumenter, f.eks. kopier av kirkebokinnføringer, se avsnittet om MINNER.

Format

Trær kan vises på 4 måter:

- Et liggende slektstre
- Et stående slektstre
- Et vifteformet tre
- En tavle over etterkommere

På de to første kan man bruke piltastene til å navigere lenger ut (evt. tilbake) i treet.

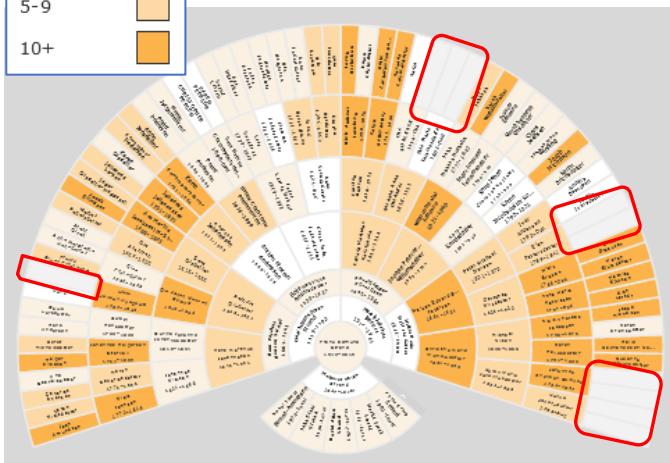
Viftediagrammet viser opp til 7 generasjoner og er et greit alternativ for å se hvor man trenger å jobbe videre på en slektsgren. Dette alternativet har nylig fått mange flere funksjoner enn tidligere.

Kilder 	
0	
1-4	
5-9	
10+	

Fargekoden viser hvor mange kilder er knyttet opp til anene.

Den vifteformede tavlen viser tydelig hvor det er «hull» i treet.

Slektslinjer
☒ Fødested
Kilder
Historier
Bilder
Forskningshjelp

Det er også flere valgmuligheter i menyen – har man f.eks. et tre som brer seg ut over Norges grenser, kan man få merket personene i treet med fargekode for land. Her kan man prøve seg frem med de forskjellige og se hva man synes er til hjelp.

Under *forskningshjelp* vises både tips og eventuelle datafeil. Dette betyr ikke at det er lagt inn feil opplysninger, men som regel at stedsnavn er lagt inn i et format som ikke er standard, som f.eks. at man har lagt inn gårdsnavn så vel som kommune/sogn i rubrikken for fødested. Det er helt ok å la dette stå slik man ønsker, da gårdsnavnet kan være til stor hjelp i å skille mellom personer med samme navn som ble født på forskjellige gårder i samme tidsperiode.

Opptegnelsestips viser treff i historiske kilder som kan matche denne personen. Man må selv avgjøre om det er samme individ, og kan da knytte kilden til vedkommende ved å bekrefte tipset.

Man kan selvfølgelig printe ut disse vifteformede tavlene eller laste dem ned i PDF-format. Men jeg synes det blir litt for smått å printe ut i A4 format.

Tavlen over etterkommere byr også på en meny med alternativer, der man kan velge hva som blir vist.

Man kan føye opplysninger om levende personer til treet, men disse vil ikke bli synlige for andre enn deg selv, pga. personvern hensyn. Det kan være at dine foreldre fortsatt lever, men de er

nødvendige ledd for å bygge treet bakover. Det blir først når du føyer til dødsdato for dem, at deres opplysninger vil kunne vises for andre som søker i slektstreet.

Flere slektsprogrammer er kompatible med *FamilySearch*, blant dem *Legacy*, og har funksjoner for å synkronisere, søke i og flytte opplysninger til og fra slektstreet.

Søk i slektstreet

For å søke i slektstre-databasen bruker man **FINN** (og ikke **SØK** fra den øverste menylinjen, som tar en til de historiske databasene).

Når man går inn på et individs side, vil man få mange opplysninger og mange muligheter fra de forskjellige menyene. På grunn av plasshensyn kan jeg ikke gå inn på alle her, bare nevne et par viktige verktøy og noen nyere funksjoner.

Menyen på høyre side av skjermen viser *Forskningshjelp*; *Søk i opptegnelser* (hos FS partnere); *Siste endringer*; *Verktøy*; og *Utskriftsmenyen*.

Kontakt med andre bidragsyttere

«*Siste endringer*» viser HVEM som har foretatt endringer nylig. I tillegg til å kunne studere endringene, er det mulig å KONTAKTE vedkommende. Det er to måter å gjøre dette på, å sende en melding gjennom *FamilySearch*, eller å sende en epost direkte til denne personen, som sannsynligvis vil vise seg å være en slektning med felles aner.

Siste endringer
 Foreldre-barn-forhold slettet 21. mars 2022 av Margaret Strand
 Foreldre-barn-forhold slettet 2. april 2020 av anmurray
 Slektskapstype lagt til 2. april 2020 av anmurray
Vis alle

Når jeg ser på min manns ane, Hanna Christiana Pedersdatter, ser jeg at Ann Murray har jobbet med Hannas opplysninger. Ann er fra Canada og har felles aner med min mann fra Beiarn og Gildeskål i Nordland, og vi kom i kontakt for en del år

tilbake gjennom nettopp denne funksjonen i FamilySearch treet. Ann har vært på besøk i Norge med sin sønn og hans familie, og det var hyggelig å treffe henne og vise henne et par bygdebøker som inneholdt noen av deres felles aner. Hun besøkte også min datter i Bodø og min svigerinne på den gamle gården i Beiarn, som familien nå bruker som feriested.

Man kan også kommunisere med andre brukere og lese beskjeder ved å bruke meldingsboksen. Det vil vises en rød prikk her når det er kommet en ny melding til deg.

Klokke-ikonet ved siden av viser varsler fra *FamilySearch*. Det kan være diverse tips og påminnelser. Man kan selv velge hvor ofte man ønsker slike varsler (*Velg varslingsfrekvens*), en gang i måneden er standard. Tips om opp-tegnelser som gjelder en ane har en funksjon for å vise slektskapsforholdet mellom deg og vedkommende.

Mulige duplikater

Det viktigste punktet under *Verktøy* menyen er «Mulige duplikater». Et tall her viser antall potensielle treff i databasen. Når man legger til personopplysninger og bygger sitt tre, vil man også få opp mulige duplikater som allerede finnes der. Dersom det ikke finnes noen, vil man kunne klikke på *Opprett person* for å lage et nytt individ. Eventuelle duplikater kan man sammenligne punkt for punkt for å vurdere om det dreier seg om samme person – man vil få opp personene side ved side slik at det er lett å se om alle opplysningene stemmer overens. Er man i minste tvil om det er samme individ, bør man ikke føye dem sammen! Det er bedre å ha to versjoner av samme person i databasen enn at to forskjellige personer skal føyes sammen til ett, for dette skaper feil og problemer videre. Man kan heller vente til et senere tidspunkt når man har innhentet flere opplysninger fra Digitalarkivet eller andre relevante kilder, og kan ta standpunkt til dette på nytt.

Familiegruppe

Man kan nå opprette en familiegruppe. Selv om dette er til mest nytte innenfor *FamilyTree*, finner man funksjonen øverst til høyre i menyen under ens eget navn. Der kan man invitere andre brukere til en gruppe, for at man lettere kan samarbeide om et felles tre.

Kildeboks

I samme menyboksen finner man *Kildeboks* (Source box). Her kan man lagre kilder, knytte dem til personer i slektstreet eller fjerne dem. *FamilySearch* kommer også med forslag til kilder som er relevante for ens aner.

MINNER (Memories)

Minner er stedet der man kan legge til personlige opplysninger, bilder, historier og laste opp dokumenter og lydklipp. På denne måten får man litt «kjøtt på bena» og gjør slektshistorien mer personlig og mer levende. Man kan organisere bilder i albumer, etter emne eller slektsgren f.eks.; tagge individer i slektstreet; og føye til tittel og diverse opplysninger om hvert minne man laster opp. Det er lagt inn funksjoner for å dele albumer via andre sosiale media eller ved å kopiere en lenke til en epost. Og man kan presentere dem for familien ved å lage en lysbildefremvisning.

Man kan laste opp et profilbilde til hver person i treet.

Det er flott å kunne dele sine viktigste minner og bilder her, til glede for ens egne etterkommere, og for andre som stammer fra samme forfedrene. Og på denne måten blir de bevart for ettertiden, selv om de fysiske bildene skulle bli borte når vi selv går over i forfedrenes rekker.

Minner har tidligere vært knyttet til enkeltpersoner i slektstreet, men siden det ble et eget punkt i hovedmenyen, har man også kunnet foreta søk her.

Jeg har nok sagt det før, men det er viktig å vise skjønnsomhet og personhensyn når man laster opp bilder og tekster som på denne måten blir offentliggjort. *FamilySearch* har derfor nylig lagt til visse retningslinjer for dette.

Filer kan «dras og slippes», eller velges fra ens harddisk.

SØK i opptegnelser (Search historical records)

Søkesiden er forandret og forenklet i forhold til tidligere. Man kan bruke det enkle søkefeltet som kommer opp, og derved søke i samtlige databaser. Man kan evt. klikke på *FLERE ALTERNATIVER* som gir en avansert søkemeny med flere valg.

Man merker også forskjell i utseendet på siden som viser treff. Man får opp en sidemeny der man kan føye inn flere søkekriterier.

Og ved siden av hver enkel post vil man se ett eller flere ikoner.

Disse er aktive lenker, og det første vises hvis det også finnes treff på vedkommende i slektstredatabasen. Det andre er et kamera-ikon og tar en til det skannede bildet av opptegnelsen. Den siste viser en kort transkribert versjon av innholdet, samt kildeopplysninger; og til høyre en meny med eventuelle alternative treff på vedkommende.

Enkelte ganger vil man se følgende symbol. Det betyr at det finnes enten et bilde eller opplysninger på nettsiden til en av *FamilySearch* sine partnere, f.eks. *Findagrave* eller *BillionGraves Index*.

Som i Digitalarkivet, er det lurt å begynne med få kriterier og tilføye flere filter ved behov for å øke relevansen. Man kan legge til en livshendelse (fødsel, vielse, bosted eller dødsfall), eller et familiemedlem (ektefelle, far, mor) og velge om man ønsker nøyaktig eller bredt søk. Ved vanlige navn vil man som regel trenge flere parametere for å øke relevansen og redusere antall treff.

Kirkebøker (fra flere trossamfunn), nasjonale og lokale folketellinger er selvfølgelig blant de mest benyttede kildene i *FamilySearch*, men de har mange flere typer opptegnelse, avhengig av land: skifteprotokoller; sivile fødsler, vielser og dødsfall; militære kilder; lister over stemmeberettigede; begravelsesprotokoller; skipslistes; søknader om statsborgerskap; nekrologer; matrikler og registrering av eiendom; testamenter; fattigprotokoller og innsatte i diverse typer fattighus og institusjon; gravsteiner (gjennom samarbeidet med *BillionGraves.com* og *Findagrave.com*); immigrasjonsprotokoller; og mange flere.

FamilySearch historiske kilder inneholder mange av de samme opptegnelsene som man må betale for å få tilgang til i *Ancestry.com*, *MyHeritage* og andre kommersielle nettsider. De har f.eks. skipslistes, US og UK folketellinger og andre kilder med relevans for utvandrere.

På grunn av AMF samarbeidet med det norske arkivverket, vil *FamilySearch* også inneholde de norske kirkebok-innføringene som ble lagt ut i Digitalarkivet i fjor. Disse inneholder de samme transkriberingsfeilene som i Digitalarkivet. Men *FamilySearch* har en annen type intern søkemotor

enn Digitalarkivet, så det er noen ganger mulig å få treff der som man ikke får i DA.

Andre måter å søke på

Det er to måter til å søke i historiske kilder på: **Finn en samling** (f.eks. Norge folketelling) og **Søk etter sted** (taste inn et land eller stat, evt. bruk kartet å finne en verdensdel og så et land).

Begge disse lar en velge en samling historiske kilder fra en liste over treff fra det aktuelle stedet. I tillegg får man nå i *Søk etter sted* opp nyttige valg i sidemenyen slik som kurs i slektsgransking fra det aktuelle landet og lenke til wikien.

Velg land og tilføy stat/fylke for å se hva som finnes.

Blant databasene for Norge finnes nå flere nasjonale folketellinger, samt den kommunale tellingen for Oslo for 1901. Det er også en indeks over skifteprotokoller.

Føring av kilder

Funksjonene for å føre kilder er nå mye forbedret, slik at det går raskere og mer effektivt. Før måtte man samle disse i en kildeboks først, og så hente inn derfra til personer i slektstreet. Nå kan man knytte dem rett til personer i treet, dersom de kommer fra *FamilySearch* sine databaser over historiske kilder. Skannede kilder fra *FamilySearch* partnere må man fortsatt legge i *Kildeboksen* først.

Når man velger et treff ved å klikke på navnet i blått, vil sidemenyen (til høyre) vise flere muligheter, å gå nærmere inn på kilden om det er kun en transkribert opptegnelse (*Vis opptegnelse*), eller om det også finnes et skannet bilde av originaldokumentet vil det være en knapp: **KNYTT TIL SLEKTSTREET**. Nederst er det en knapp: *Knytt til slektstreet*, slik at man kan knytte kilden rett til en person i *FamilyTree*. Dersom kilden allerede er knyttet til et individ i treet, får man en lenke dit.

Og når man scroller nedover sidemenyen får man en kildehenvisning som man kan kopiere ved å klikke på *Kopier henvisning* knappen og lime rett inn i et dokument, en epost eller et slektsprogram.

Henvis til denne opptegnelsen

"Norway Church Books, 1815-1930", database, FamilySearch
(<https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:6839-PTLF : 4 August 2021>), Einar Olsen Lundebø 1936.

Kopier henvisning

Eksempel på en kildehenvisning fra FamilySearch.

Denne databasen vokser utrolig fort, det nærmer seg 5 milliarder skannede bilder, da disse lastes nå opp fortløpende av frivillige fra flere verdensdeler. Men jeg har erfart at det av og til er koblet feil innhold til overskriftene, om dette skyldes menneskelige feil eller datafeil vet jeg ikke, men det kan være et resultat av at arbeidet er fordelt geografisk og går fort, uten ressurskrevende sentral kontroll.

Innstillinger

Det er nå mulig å velge innstillinger for listen over treff. Det er funksjoner for hvordan treffene vises, utseendet har ikke så mye å si for funksjonaliteten, men er mer en smakssak. Hvis man ønsker å eksportere søkeresultatene, kan man velge antall treff man ønsker å ha med og format (bl.a. Excel og tekstfiler).

SØK i Bilder (skannede kilder) (Images)

Bilder er nå blitt et separat menyvalg under **SØK**.

Images betyr bokstavelig «bilder» og er oversatt med «bilder» i den norske utgaven av *FamilySearch*, men betyr her skannede (digitaliserte) historiske kilder, som ikke er indekserte og søkbare ved navn eller andre kriterier. Så ikke forveksle **Bilder** med de bildene av personer og dokumenter som er lagt ut i **Minner**.

I og med at man ikke kan søke etter navn, er fremgangsmåten annerledes. Her må man velge sted, og se hva som finnes. Ved et søk etter «Akershus, Norge» for eksempel, fikk jeg opp 314 treff, over 7 sider å velge fra. Her er det adressebøker, folketellinger og lokale tellinger blant dem den kommunale tellingen for Aker for 1917. For Oslo finner jeg biografier (digitaliserte slektsbøker), fødselsanmeldelser og kommunale tellinger.

Det vil variere hvordan opptegnelsene er organisert (kronologisk eller etter tellingskrets, f.eks.) og hvorvidt det finnes et alfabetisk register eller andre hjelpemidler som vil lette letingen. Men akkurat som i Digitalarkivet, må man beregne litt tid og tålmodighet ved søking i skannede kilder.

Menyen til venstre vil gi mulighet å tilpasse søket ytterligere ved å føye til flere kriterier. Man kan f.eks. velge kommune innenfor fylket, eller sogn/tellingskrets innenfor en storby.

SØK i Genealogilinjer (Genealogies)

Genealogilinjer er en stor samling anetavler, av forskjellig art, sendt inn av enkeltpersoner eller organisasjoner (i utlandet finnes det f.eks. foreninger for enkelte slektsnavn).

Her finner man de gamle *FamilySearch* databasene, som de som har brukt de slekts-historiske sentrene før i tiden vil huske fra mikrofilmer og -fiche, og senere fra CD-rom: *IGI* (The International Genealogical Index); *Pedigree Resource File*; og *Ancestral File*.

Her er også slektstrær fra *FamilySearch* partnere; bidrag fra vanlige slektsgranskere over hele kloden; muntlige genealogier fra verdensdeler som har tradisjon med å formidle slektsopplysninger fra generasjon til generasjon på denne måten; datagenererte trær (laget ved maskinlæring); og anetavler kompilert fra slektsbøker, f.eks. opplysningene i norske bygdebøker! Det er til og med en database med en familiebibel som kilde. De enkelte databasene i samlingen varierer derfor mye i størrelse.

Det som er nytt under overskriften *Genealogilinjer* er at søkesiden er forbedret. Her er flere måter å søke på, det generelle søkefeltet, eller et utvidet søk med flere søkekriterier, på samme måten som i avsnittet for historiske opptegnelser.

Man kan også søke etter et konkret slektstre.

Kildene i databasen er nå er klassifisert etter grad av data-nøyaktighet (husk å bruke den grønne piltasten så du ser alle valgmulighetene). Innsendte slektstrær kan inneholde eventuelle feil bidragsyterne har gjort, disse opplysningene blir nemlig ikke kontrollert av *FamilySearch*. Man kan ikke rette på feil man ser i de enkelte databasene her i *Genealogilinjer*, men man kan sette inn korrekte opplysninger om samme personer i *FamilyTree*, slik at disse korrekte versjoner blir tilgjengelige for andre brukere.

Når jeg bruker søkefeltet «Søk etter et konkret tre» og taster inn Rygge, får jeg opp følgende samt et søkefelt for å søke innenfor denne kilden:

Norway. Østfold. Rygge Clerical District. Date Range: 1600–1900.

"This community tree is the result of merging the extracted data from the bygdebok (local or community history) for the Rygge clerical district. Rygge consists of 2 parishes: Rygge and Norge. No additions or corrections are accepted for this community tree. If you see information that you believe is incorrect or incomplete, the information can be corrected or updated in Family Tree. "

Lokale slektstrær (Community Trees)

Men det finnes en annen måte å finne trær fra norske bygdebøker på. Velg «Lokale slektstre» under *Genealogier*-menyen. Man kan søke på to måter her:

VIS ALLE TRÆR I DENNE SAMLINGEN vil gi en liste over trær, og et søkefelt der man f.eks. kan søke etter et norsk fylke eller en kommune. Her kan man f.eks. taste inn Østfold, og en kommune.

SØK ETTER EN PERSON gir et søkefelt for navn/sted/årstall, og et avansert søkefelt der man kan føye til flere søkekriterier.

Et søk etter *Anders Halvorsen* fra Rygge ga treff på bl.a. *Anders Halvorsen Gunnersby f. 1776*, med hustru og etterkommere. Kilden er en av bygdebøkene for Rygge.

Det er per i dag bygdebøker for 4 steder i Østfold, Skiptvet, Skjeberg, Rygge og Hvaler i denne samlingen; og til sammen 172 fra Norge.

Laste opp et GEDCOM-fil til Genealogilinjer

En annen måte man kan bidra med korrekte opplysninger er å laste opp sitt slektstre til *Genealogilinjer*. Dette er mye raskere enn å føye til opplysninger i *FamilyTree*, der man ikke kan laste opp en fil direkte. Men det er noen begrensninger, disse er individuelle trær, ikke et felles tre slik som *FamilyTree* der man kan knytte opp duplikater til personer i andre innsendte trær. Man kan ikke legge ut opplysninger om levende personer i denne databasen, pga. personvern-hensyn. Også noen fordeler: din anetavle blir på denne måten bevart for ettertiden og gjort tilgjengelig for andre forskere, med et minimum av innsats. Databasene i genealogilinjer vises i et enkelt tre-format slik man ser i eldre slekts-

programmer. Man kan klikke for å få opp barna til et ektepar, og menyen i høyre kolonne vil vise detaljene om vedkommende, samt kildeopplysninger.

SØK i katalog (Catalog)

FamilySearch-katalogen er et inventar over slektshistorisk materiell som *FamilySearch* har gjort tilgjengelig på sin nettside, eller oppbevarer i hovedbiblioteket i Salt Lake City, i deres hvelv i granittfjellet og i slektshistoriske sentre i mange land. Innholdet består av bøker, online-kilder, mikrofilmer, -fiche, diverse typer trykksaker og andre media.

Oppsettet i katalogen er ikke vesentlig for-
andret.

Man kan velge tilgang på Internett eller på et slektshistorisk senter. Siden Digitalarkivet kom så godt i gang er det ikke samme behov for mikrofilmer av norske kirkebøker og folketellinger, men katalogen er et godt sted å browse og se hva man finner av slektsbøker og lignende. Man kan søke på følgende kriterier: navn, sted, emner, titler, nøkkelord og opphavsperson. Man kan «samle» treff av interesse til en utskriftsliste.

Man får også oversikt over hva som finnes av genealogiske kilder fra et bestemt sted – flott hvis man jobber med utvandrere til et annet land der man ikke er kjent med ressursene.

Der bøker er digitalisert, fører lenken til en skannet utgave på *FamilySearch Books*. Der slektsopplysninger fra bygdebøker og lignende verk er blitt føyd til *FamilySearch* anetavle-databasen (*Genealogilinjer*), vil lenken føre dit.

BOOKS

Denne lenken tar en til *FamilySearch Digital Library*, en samling digitaliserte bøker fra både *FamilySearch* og andre bibliotek FS samarbeider med. Mye er tilgjengelig online, mens noe har begrenset tilgang pga. copyright rettigheter. I menyen på venstre side kan man velge «Access level», nivå av tilgjengelighet. Det kan være lurt å velge ønsket språk også, evt. andre kriterier. Da jeg tastet inn DASS (min mann er etterkommer av Benjamin Dass, bror til den kjente dikterpresten Petter Dass) fikk jeg mange treff med tyske titler der order *daß* inngikk. Da jeg føyde til **Language-**

Norwegian, fikk jeg en del slektsbøker på norsk der deler av Dass-slekten ble omtalt.

Vil man finne noe fra Østfold (eller et annet sted) kan man prøve stedsnavn, gårdsnavn og personnavn. Ved søk på *Torderød*, fikk jeg opp en bok om *Byfoged David Vogt* og hans hustru, og 3 bind av Ryghs *Norske gaardsnavne*, som alle kunne leses på nettsiden. Noen av verkene kan lastes ned i PDF-format.

SØK i wikien (Research Wiki)

Wikien til *FamilySearch* er en utrolig bra kilde til opplysninger om slektsgransking i mange land. Man lærer fremgangsmåte, får kart og diverse hjelpemidler, lenker til ressurser, oversikt over tilgjengelige kilder, og lenker til mange relaterte emner. Den eneste forandringen her er at det stadig kommer til nytt stoff, wikien blir med andre ord bare bedre og bedre, og fungerer som en håndbok i slektsgransking.

Men for å finne wikien, må man først velge den engelske eller den svenske utgaven. Wikien er da det nederste valget i SEARCH-menyen. Man kan søke etter sted eller emne. Man kan også velge «Guided research» som hjelper en finne fødsler, vielser og dødsfall fra det landet man er interessert i. Det meste i wikien er imidlertid på engelsk.

HJELPE-funksjonene

Hjelpemenyen er nå forenklet. Når man klikker på spørsmåls-tegn ikonet, får man opp noen forslag til emner. Men etter min mening finnes de mest matnyttige funksjonene bak lenkene nederst i menyen.

Hjelpesenter	Samfunn
Kontakt oss	Hjelper-ressurser

HJELPESENTER har et utvalg av emner man kan lese om. SAMFUNN tar en til *The FamilySearch Community*, denne finnes ikke på norsk. Her er stedet man kan komme i kontakt med andre brukere eller sende inn eventuelle spørsmål man måtte ha. Her er så mange funksjoner å velge fra og så mange opplysninger at de kan ikke nevnes her, det er bare å prøve seg frem. Man kan bli medlem av grupper med felles interesser. Og *FamilySearch* har noen opplæringsvideoer. *FamilySearch Blog* har flere kategorier, disse finnes på engelsk, bl.a. *How to use FamilySearch* (hvordan bruke FS) og *What's new at FamilySearch*, en blogg med oppdateringer om

nye databaser mm. som man kan abonnere på om ønskelig (få meldinger via epost når det er nye poster der).

Men hvis man ønsker veiledning i å forske på et bestemt land i verden, bør man bruke WIKIEN under SØK-menyen, som har utrolig mange ressurser.

De slekthistoriske sentrene

Sentrene har vært stengt i korona-tiden, så ta kontakt med de enkelte for oppdaterte åpningstider. Her er det mulig å få personlig hjelp og veiledning i å bruke *FamilySearch*, i slektsgransking generelt og hjelp når du sitter fast med et problem. Det finnes sentre i bl.a. Fredrikstad, Moss og Oslo.

Tidligere hadde sentrene et lager av mikrofilmer fra det lokale området, nå er alle ressursene på nettet. PCene på sentrene har gratis tilgang til en del utenlandske databaser slik som det svenske *ArkivDigital*, *Ancestry.com*, *FindMyPast.co.uk* m. flere.

Meldinger og varsler

Det er også flere mindre matnyttige funksjoner (i den engelske menyen) slik som **Indexing** der man kan melde seg som frivillig til å transkribere kilder, og **Activities** med noen morsomme funksjoner om personnavn og ideer til å aktivisere de unge og hjelpe dem å fatte interesse for sine aner.

KONKLUSJON

FamilySearch er en fantastisk ressurs og «snarvei» som ofte blir oversett. Den har ikke DNA-funksjoner, men har nå fått noen generelle opplysninger om DNA på nettsiden og en oversikt over andre selskaper som tilbyr DNA-testing.

Bak en beskjeden fasade finner man utrolig mange genealogiske ressurser fra Norge og land over hele verden. Det at hovedmenyene nå finnes på norsk bidrar til at *FamilySearch*-databasene er blitt et brukbart alternativ for mange flere slektsgranskere i Norge.

Det blir stadig forbedringer i *FamilySearch* og en rask økning i antall databaser – men nettsiden er fortsatt helt gratis!

STØTT OSS MED DIN GRASROTANDEL!

Grasrotandelen gir deg som spiller hos Norsk Tipping mulighet til å bestemme hvem som skal motta noe av overskuddet til Norsk Tipping. Hver gang du spiller går inntil 7 prosent av din spillinnsats til den grasrotmottakeren du velger – uten at det går utover din innsats, premie eller vinner sjanse. Vi oppfordrer deg til å støtte oss i SLEKT OG DATA ØSTFOLD

Bli Grasrotgiver i dag! Du kan bli grasrotgiver i alle Norsk Tippings kanaler eller ved å sende SMS «Grasrotandelen 993536431» til 2020

Tipper du? I fjor mottok Slegt og Data Østfold over 10.200 kroner i grasrotinntekter, og vi er takknemlige for din støtte!